

MAGYAR MOLNÁR

a magyar malomipar érdekeinek szakközlönye

az Országos Magyar Malom-Egyesület hivatalos lapja.

Megjelenik helenkénti vasárnap	Előfizetési ára: évenként 10 ft., félévén 5 ft. Hirdetések árszámát szerint.	Szerkesztőjének és kiadóhivatalának Budapest V. Erzsébetváros 19.
-----------------------------------	--	--

BUDAPEST, 1891. JANUÁR HÓ 25.

TARTALOM: Az agrár-vámok hatása. (Folytatás.) — A gabonavám hátrányai Németországra nézve. — A kényszerítő-
nek a listére való befolyása. — *Közlönyek.* — *Közlönyek.* — *Kereskedelmi és forgalmi.* — *Gazdasági közlemények.* — *Statisztikai.* — *Értelmi hírlapok.* — *Hírlapok.*

Az agrár-vámok hatása.*)

(Folytatás.)

1882-ben kezdődött a gabonavámok hatása az orosz bevétele ellen, 1886-ban pedig a román bevétele ellen; az idegen gabonának addig 5 millió mtr.-mázsra terjedő szabad forgalma 2 millióra apadt, míg az átvétel részben állandó maradt. És mekkora befolyást gyakorolnak mellőnyai gabonaszállítmányok a forgalomra! Ha az osztrák-magyar vasutak évenként 3 millió mtr.-mázsra gabonával többlet szállítanak, ugyan kiknek válik ez hasznára? Nemcsak a szállítók, a vasutak és ezekkel együtt mindazon munkások, kik a szállítással el vannak foglaltva, hanem a földművelők is előbb-utóbb önkéntlenül hasznolják a vasutakat ezen uton való fejlődésükért. Napjainkban, melyekben az államvasutak rendszerét glorifikálják, melyekben ezen rendszer fejlesztését állítják oda, hogy a vasutaknak nem direkt haszna, tehát nem jövedelmességük tekintendő első sorban célban, hanem indirekt hasznuk azaz a forgalom emelése — ilyen körülmények közt persze nehéz bizonyítani, hogy az idegen gabonának elszállítására önkéntlenül maga után vonja a díjtételek leszállítását. Azonban még ezen rendszer mellett sem tagadható, hogy a szállítmányok nagyobb mennyiségei a vasúti díjtételek leszállításának lehetőségét magukban foglalják, a nélkül, hogy az alacsony díjtételekből eredő hiányt az államvasutak más forrásból kellene fedezni. A szállítási jár ezen előnyei a gabonavámok által teljesen megsemmisítetnek. Oly országok, melyek földrajzi fekvésüknek fogva tartogatnára vannak utalva, saját érdekek ellen vétenek, ha ezen kereskedelmet nem cultiválják, vagy ha oly állami intézkedéseket létesítenek, melyek ezen kereskedelmet romlásra maguk után vonják.

Ily országokban tehát a gabonavámok senkinek sem nyújtanak előnyt, de a nemzetgazdaság valamennyi ágára károsak.

Oly országokban, melyek rendszeren nem termelnek annyi gabonát, mint a mennyi a hazai szükséglet kielégítésére igényeltek, melyekben tehát a külföldi gabonát importálni szokott, a gabonavámoknak mindenesetre az a hatásuk, hogy a gabonát aránytalanul, még pedig esetleg a vámszegg értékevel. Ezzel még volna ugyan adva az alkalom a belföldi termesztésnek oly fokban való gyará-

*) L. lapunk múlt számát.

UNGARISCHER MÜLLER

Zeitschrift für die Interessen der ungarischen Mühlenindustrie

offizielles Organ des Ung. Landes-Mühlen-Verbandes

Ersejnt wöchentlich Sonntag	Pränumerationspreis: ganzzährig fl. 10, halbjährig fl. 5, Insende nach Tarif.	Redaktion und Administration: Budapest V. Elisabethplatz 19.
--------------------------------	---	---

BUDAPEST, 25. JÄNNER 1891.

INHALT: Die Wirkung der Agrarzölle. (Fortsetzung.) — Die Nachteile des Getreidezölles für Deutschland. — Ueber die Wirkung von Schwefelsäure-Dämpfen aus Mehl. — *Tarifarisches.* — *Vermischtes.* — *Handel und Verkehr.* — *Statisztik.* — *Landwirthschaftliches.* — *Marktblätter.* — *Inserate.*

Die Wirkung der Agrarzölle.*)

(Fortsetzung.)

Im Jahre 1882 begann die Wirkung der Getreidezölle gegen die russische Einfuhr, im Jahre 1886 gegen die römische; der freie Verkehr von fremden Getreide über 5 Millionen Meterzentner sinkt auf 2 Millionen, die Durchfuhr bleibt theilweise constant. Und welchen Einfluss haben Mengen von Millionen Getreidesendungen auf den Verkehr! Wenn die Eisenbahnen Osterreich-Ungars jährlich um 3 Millionen Meterzentner mehr Getreide verfrachten, wer hat hiervon einen Gewinn? Nicht nur die Frachtführer, die Eisenbahnen und mit ihnen die Masse von Arbeitern, welche mit dem Transport zusammenhängen, sondern selbst der Landwirth müsste früher oder später von dem Aufblühen der Eisenbahnen Nutzen ziehen. In unserer Zeit, wo das Staatsbahnsystem glorifizirt wird, wo für dieses System das Schlagwort gilt: nicht der directe Nutzen der Eisenbahnen, also nicht die Rentabilität ist in erster Reihe Zweck, sondern der indirecte Nutzen, die Hebung des Verkehrs — da lässt es sich freilich schwerer beweisen, dass die Verfrachtung fremden Getreides unbedingt die Ermässigung der Frachtsätze nach sich ziehen muss. Allein selbst bei diesem System kann es nicht gelengnet werden, dass grössere Quantitäten von Frachten für die Eisenbahn die Möglichkeit der Ermässigung der Frachtsätze bieten, ohne deshalb die Kosten der billigen Frachtsätze aus anderen Quellen der Staatseinnahmen decken zu müssen. Diese Vortheile des Frachtgewerbes werden durch die Getreidezölle völlig vernichtet. Länder, deren geographische Lage den Transithandel erfordert, sündigen gegen ihr eigenes Interesse, wenn sie diesen Handel nicht cultiviren oder wenn sie staatliche Verfügungen treffen, die gerade den Ruin dieses Handels nach sich ziehen.

Getreidezölle sind daher in solchen Ländern für Niemanden ein Vortheil, für alle Zweige der Volkswirtschaft ein Schaden.

In Ländern, welche regelmäßig nicht genug Getreide für den heimischen Bedarf produciren, wohin also das Ausland Getreide zu importiren pflegt, haben Getreidezölle jedenfalls die Wirkung, dass sie den Preis des Getreides erhöhen, und zwar eventuell bis zur Summe des Zölles. Es wäre hiermit der Anlass gegeben, die inflü-

*) S. die vorige Nummer unseres Blattes.

pitására, hogy azzal az összes hazai szükségletet fedezni lehessen, és hogy ily módon a külföldi áru bevitele feleslegessé váljék. Amde még a legintenzívebb gazdálkodás mellett is a gabonatermelés kiváló mértékben befolyásolva van egy hatalmas természeti tényező által, i. e. a természet által: — egy idején beálló hő esőzés, kellő napmelegség nagyobb hatást képesek kifejteni, mint a gazdálkodásban kifejtett munkatöbblet vagy az abba fektetett tőketöbblet. És a legintenzívebb gazdálkodás mellett is a természet eredményét egy esetleges jégeső vagy más élelmi csapás tönkretetheti.

A gabona árullámszája, mely a világpiacot, tehát az összes országok össztermelésétől és összfelhasználásától függ első sorban, a vámok által nem paralyzálható, nem pótolható. A vámok az árullámszások ellen nem nyújthatnak biztosítékok, nem nyújthatják tehát a gazdának a meghatározott jövőrelelmi biztosítékát, nem bírhatják tehát a gazdát arra sem, hogy gabonaművelését gyarapítsa. Az ország szükségleteinek saját gabonájával való kielégítése a gabonavámok által annál kevésbé érhető el, a mennyiben a földművelés intenciója nem egyedül a gabonatermelés extenziójában fekszik, hanem abban is, hogy oly országokban, melyekben a földművelés a fejlettség magasabb fokán áll, a mezőgazdaság más ágait is művelje.

Az agráriusok, ugyáztázk, ezzel egészen tisztában vannak, és ezért a gabonavámok mellett felhozott argumentaújuk súlypontját inkább abba szokták helyezni, hogy a gabonavámok által az országban egy biztos jövedék vagy legalább egy biztos forgalom érhető el. De még itt is csak gyenge alapon áll a megokolás: mert feltéve, hogy a gabona az egész világszerte értékével emelkedik, mégis egyrészt a világtárnak semmi módon nem akadályozható hullámzása annyira elérhető ezen értelet, hogy ez által a biztosnak vélt jövedék bizonytalanná válik — másrészt pedig a saját termelésnek a külföldi termeléséhez való változó viszonya által a bizonytalanságnak oly tényezője jön ismét számlálható, melyre a vám befolyást egyáltalában nem gyakorolhat.

Irá a gabona-exportáló országokban jó termés volt és ha a vám által védett országok is volt bő aratása, akkor mindenesetre a vám által védett országban a vámvédelem dacára is ala fognak szállni a gabonáknak és viszont.

A gabonavámok tehát a jövedék stabilitása mellett semminemű biztosítékot nem nyújtanak, csak legfeljebb azt a kihatást engedik, hogy a belföldi gabona vagy legalább ennek egy része a körülményekhez képest drágábban, esetleg a vámösszeg értékével megdrágítva, lesz eladható.

A gabonavámok mindenesetre ily országokban a forgalmi viszonyokra hatással vannak, a mennyiben a a természetes viszonyokat határozottan megzavarják. Nem egy vidék, mely természetét eddig a közel fekvő külföldnek engedte át, most a belföldi vásárokat fogja felkeresni és ezeket fogja ellátni. Ez azonban csak addig tarthat, míg maga a belföld a belföldi árut drágábban fizeti, mint előbb, és abban a pillanatban, melyben a belföld ezen, a szabad viszonyoknak meg nem felelő forgalmat kellően meg nem emészt, a belföldi gabona, a mennyiben a vám által védett hazában elegendő kelendőnek nem találhat, a külföldi piacokat lesz kénytelen felkeresni.

A gabonának nehezekes elszállítás természetszerűen magával hozza azt is, hogy a vám által védett országok egyes vidékei különös előző szállítási eszközök hiányában, még a gabonáim behozatala utáni is terményeiket a kül-

dische Production derart zu vermehren, dass dieselbe den ganzen heimischen Bedarf decken und somit den Import ausländischer Waare überflüssig mache. Allein die Getreideproduction ist und bleibt selbst bei dem intensivsten Wirtschaftsbetrieb in hervorragender Weise durch den Produktionsfactor »Natur« beeinflusst; ein ausgiebiger Regen zur Zeit, gehörige Sonnenwärme wirken mehr als angewendete Mehrarbeit und Mehrkapital. Und bei der intensivsten Landwirtschaft bleibt die Ernte doch noch von dem Ausbleiben eines Hagelschlags oder anderen Unwetters abhängig.

Die Preisfluctuation des Getreides, welche vom Weltmarkt, also von der Gesamtproduction und von der Gesamtconsumation aller Länder abhängt, kann durch Zölle nicht paralytirt, nicht ersetzt werden. Die Zölle können keine Assecuranz gegen Preisfluctuationen bieten, können also dem Landwirth die Sicherheit eines bestimmten Einkommens nicht gewähren, werden daher den Landwirth auch nicht dazu bewegen, seine Getreideproduction zu vermehren. Die Verpflügung des Landes mit eigenem Getreide wird durch Getreidezölle umso weniger erreicht, als ja der Gang der Landwirtschaft ohnedies nicht die Extension des Getreidebaus, sondern anderer Zweige der Landwirtschaft für entwickelte Culturländer erfordert.

Die Agrarier scheinen dies auch ganz genau zu wissen, deshalb pflegen sie auch hauptsächlich ihre Argumentation für Getreidezölle darin zu suchen, dass durch Getreidezölle die Sicherung einer gewissen Rente oder wenigstens eines gewissen Absatzes im Lande erreicht werden könnte. Allein auch hier steht die Argumentation auf schwacher Basis; denn wenn selbst die Verleinerung des Getreides um die ganze Summe des Zolles erzielt würde, so ist einerseits die Fluctuation des Weltpreises, welche durch gar kein Mittel zu verhindern ist, derart vertheuert, dass die sichere Rente hieherüber wieder unsicher wird; andererseits aber ist durch die variablen Verhältnisse der eigenen Production zur Production des Auslandes abermals ein derartiger Factor der Unsicherheit vorhanden, der durch den Zoll gar nicht beeinflusst werden kann. Haben die Getreide exportirenden Länder gute Ernte und das zollgeschützte Land ebenfalls gute Ernte, nun dann wird eben in dem zollgeschützten Lande trotz Zollschatzen der Preis des Getreides fallen und umgekehrt. Der Zoll bietet also für die Stabilität einer Rente gar keine Gewähr, er bietet nur so viel Aussicht, dass das inländische Getreide oder wenigstens ein Theil desselben je nach Umständen theurer, selbst bis zur Höhe des Zolles theurer verkauft werde.

Die Getreidezölle wirken jedenfalls in solchen Ländern auf die Absatzverhältnisse, indem sie die naturgemässen Verhältnisse verschieben. Gar manche Gegenden, welche bisher ihr Erzeugniss dem in der Nähe gelegenen Auslande überliessen, suchen jetzt inländische Märkte auf und versorgen dieselben. Dies geht aber nur so lange und so weit, als das Inland selbst die inländische Waare theurer bezahlt als früher, und in dem Moment, wo das Inland diesen, den freien Verhältnissen nicht entsprechenden Absatz nicht gehörig bezahlt, sucht das inländische Getreide das Ausland auf und findet im zollbeschützten Inland nicht genügenden Absatz. Die schwerfällige Verfrachtung des Getreides bringt es naturgemäss mit sich, dass bei dem Mangel an äusserst billigen Transportmitteln manche Gegenden der zollbeschützten Länder auch nach Einführung des Getreidezolles ihr Erzeugniss ins Ausland führen und dem gegenüber andere Gegenden

földre viszik, és ezzel szemben a belföldnek más vidékei ismét szükségképen a külföldnek gabonáját veszik igénybe.

Annai bizonyos, hogy ily országokban a gabonának arra a vámos hatása folytán feljebb száll. Hogy mennyire rug éven áremelkedés, hogy mennyiben nyílvánult az a közvetlen fogyasztásban, vajjon a gabonavámok megdrágítják-e a kenyeret — erre positiv leledtet adni igen nehéz. Hogy az egész váms hatása nem csak az árban nyilvánult feltélenül, erről a maga részéről a belföldi termelés gondokodik. A gabonavámok a belföldi termelésnek lehetővé teszik, hogy bizonyos vidékeken a külföldi gabonával versenyre lépjen és hogy a véltó vámból az áralakulás alkalmával annyit engedjen, mint a mennyi a számkélt forgalom előrése tekintetében szükségesnek mutatkozik. Egyes e szakbeli írok azon véleményben voltak, hogy az ár emelkedésének mértéke a belföldi termelésnek, a külföld részéről még szükséges bevitelhez való viszonya által van meghatározva; ha tehát a belföldi gabonaszükségletnek $\frac{1}{10}$ része a külföld által volna fedezendő, akkor a legmagasabb áremelkedés a gabonavámnak $\frac{9}{10}$ részével volna egyenlő. Amde ezen körvets emleltetig már azon okból sem oldható meg, mert a váms által védett országának gabonatermelő vidékei a gabonafogyasztó vidékekhez oly különönmé viszonyokban állanak, továbbá mert a belföldi gabona kelendőségére annyí sajátlágos körülmény van befolyással, hogy kivonvott megvidékei a vámvétel okozta áremelkedést különböző mértékben érzik. Lesznek ugyanis vidékek, melyekben a gabonavám egyáltalában áremelő hatással nincsen; ide számítottok határozottan a gabonában bővelkedő vidékek, ha kellő vasuti vagy csatornahálózat hiányában távolabb fekvő vidékekkel egy könnyen nem közlekedhetnek; lesznek azonban másrészt oly vidékek is, melyekben a gabonavámok teljes mértékben jutnak kifejezésre, ide tartoznak különösen azon vidékek, melyek az importáló külföld legközelebbi szomszédságában fekszenek s melyek a belföldi gabonavidekektől elszigetelve vannak, vagy nehézen hozza férhetőek s így tovább. Mindenesre azonban az ország az árának a gabonavámok által előidézett emelkedését meg fogja érezni.

De vajjon a magas gabonavámok szerencsétlenségét foglalnak-e magukat? e kérdés már igen gyakran teték fel és számos ide vágo irodalmi mű foglalkozott már ennek megoldásával. Gabonatermelő és exportáló országokra nézve, mint például Magyarországra, a bő termésket kísérő magas gabonárák határozottan szerencsés jelenségnek mondhatók; a magas gabonárák folytán emelkedik a gazdák jövedelme, miáltal ezek nagyobb bevásárlásokra, beszerzésekre és befektetésekre határozzák el magukat; ennek folytán e szerinti a termés eredménye más iparágakra is kihát, a mennyiben más téren is nagyobb mozgás fejlődik és a mennyiben a magasabb gabonárák az általános jólétet is jelentőképpen lendítik.

Lemondva arról, hogy a esekely gabonatermelő országoknak az előbbivel ellentéti kévet rajzoljuk; lemondva továbbá arról, hogy arra utalnak, hogy ily körülmények mellett mily nagy erőmegfeszítésbe kerül a nép nagyobb részének életszükségleteinek fedezésére, mennyire megduzza magát minden más tekintetben és ennek folytán mennyire áll be a gazdasági életfolyamat bizonyos elpetyhüdése — a gabonavámok hatásait illetőleg csak arra akarunk figyelmeztetni, hogy nem annyira a magas vagy alacsony gabonárák hatásáról van itt szó, hanem inkább arról, hogy a gabonavámok következtében a gabonárák a vámvédett országokban magasabbak, mint másutt és természetesen magasabbak, mint a gabona-exportáló országok-

des Inlandes nothgedrungen das Getreide des Auslandes für sich in Anspruch nehmen.

So viel ist gewiss, dass in solchen Ländern der Preis des Getreides infolge der Zölle erhöht wird. Wie viel diese Erhöhung beträgt, wie dieselbe in der Consumption zum Ausdruck gelangt, ob durch Getreidezölle das Brod vertheuert wird, hierüber sind positive Antworten sehr schwer. Dass der ganze Zoll nicht unbedingt zur Geltung im Preise kommt, dafür sorgt eben die inländische Production. Die Getreidezölle machen es der inländischen Production möglich, mit dem ausländischen Getreide in gewissen Gegenden in Concurrenz zu treten und von dem schützenden Zoll bei der Gestaltung des Preises so viel nachzulassen, als es eben für den beachteten Absatz nöthig ist. Einige Schriftsteller meinen, dass die Erhöhung des Preises in dem Masse erfolge, als eben die inländische Production im Verhältniss zu dem noch nöthigen ausländischen Import stehe; also wenn $\frac{1}{10}$ des inländischen Getreideconsums durch das Ausland gedeckt werden müsste, dann wäre die höchste Steigerung gleich $\frac{9}{10}$ des Getreidezolles. Allein es lässt sich diese Frage theoretisch schon deshalb nicht lösen, weil die Getreide producirenden Gegenden eines zollbeschützten Landes gegenüber den Getreide consumirenden Gegenden in so verschiedenartigen speciellen Verhältnissen stehen, so viele ganz eigenenthümliche Umstände auf die Absatzfähigkeit des inländischen Getreides wirken, dass es sehr leicht vorkommt und that-sächlich auch vorkommt, dass die verschiedenen Gegenden des Landes infolge des Zollschutzes die Preiserhöhung verschieden fühlen. Es werden Gegenden sein, wo der Getreidezoll überhaupt gar keine preiserhöhende Wirkung hat; hierher sind ganz bestimmt die getreidereichen Gegenden zu zählen, wenn sie in Ermangelung eines gehörigen Eisenbahn- oder Canalnetzes mit weiteren Gegenden nicht verbunden sind; — dann wird es Gegenden geben, wo die Getreidezölle in ihrer ganzen Höhe zum Ausdruck gelangen, namentlich sind dies jene Gegenden, welche in der nächsten Nähe des importirenden Auslandes liegen und von inländischen Getreideländern isolirt oder schwer zugänglich sind, und so weiter. Jedenfalls aber wird das Land die Erhöhung des Preises beim Getreidezoll bemerken.

Sind denn aber hohe Getreidezölle ein Unglück? Diese Frage ist schon sehr oft gestellt worden und manche Schriften haben sich mit der Lösung der-ebenen beschäftigt. Für Getreide producirende und dasselbe exportirende Länder, beispielsweise für Ungarn, sind hohe Getreidepreise bei reichen Ernten ganz ein Glück; infolge hoher Getreidepreise steigt die gewinnne der Landwirthe, dieselben werden dann grössere Einkünfte, Anschaffungen, Investitionen machen; es werden somit auch andere Berufszweige in Anspruch genommen, in grössere Thätigkeit gesetzt, und ein allgemeiner Wohlstand verbreitet sich infolge der hohen Getreidepreise. Ohne dass wir nun das entgegengesetzte Bild für Länder mit geringer Getreideproduction darstellen; ohne dass wir hier darauf hinweisen, wie der grössere Theil der Bevölkerung nunmehr höhere Auslagen für den Lebensunterhalt machen muss und dann sich in allen übrigen Bedürfnissen beschränkt, und hiermit ein gewisses Erschlaffen der wirtschaftlichen Thätigkeit eintritt, möchten wir bei der Wirkung von Getreidezöllen nur darauf aufmerksam machen, dass es sich hier nicht um die Frage der Wirkung hoher oder niedriger Getreidepreise, sondern darum handelt, dass infolge der Getreidezölle in dem zollbeschützten Lande die Getreidepreise höher sind als in anderen und namentlich als in Getreide-Exportländern. Und da ist

ban. És ily körülmények közt félreismerhetetlen a helyzet kedvezőtlensége, melyet a vámvidéki ország a gabonavámok nélküli országokkal való versenyelen elfoglal.

A gabonavámok hatásviról szóló értekezésében (Vierteljahrsschrift für Volkswirtschaft 1882) Wiss Ede a gabonában szállókódó országokra való vonatkozással egészen helyesen következőleg nyilatkozik:

»A gabonának mint a legszükségesebb élelmiszernek megadótatása a fogyasztásban nem leli azon kiegyenlítést mint más árucikknek megadótatása. Legyen befolyása kezdetben is egyes esetekben bármily csekély, hatása olyan mint a cseppé, mely a követ kiváuja, lassan bár, de biztosan előkészíti az ország gazdasági hanyatlását. A ronто hatás ezen állandósága éppen az élelmi szer szükségességében, kelendőségének folytonosságában rejlik. Egy más élelmi cikk megadótatása legfeljebb az attól való tartozkodást, illetőleg ennek korlátolt fogyasztását vonja maga után, és e szerint annak kelendőségére is lenyomólag és megszorítólag fog hatni. A legszükségesebb élelmi szer megadótatásával szemben a túlságos magas ár ellen nem áll a fogyasztó rendelkezésére a gazdasági önségely ilyen eszköze, legfeljebb az az egy, mely a gazdaság egész alapját, i. e. az élő, teremtő embert — tönkre teszi — az éhezés.

Oly országban, mely maga nem termel elég gabonát, e szerint a gabonavámok a mezőgazdaságra nézve szükségesek, és e mellett a kereskedelemre hármló kiros hatásviról kívül a nemzetgazdaságra nézve általában még azon nagy hátrányt vonnak, hogy az ipar versenyviszonyait megnehezítik és a vámvidéki országoknak már eleve is nyugtalan bizonyos előnyt, igen csekély díjtelék mellett a gabonavámok legfeljebb mint pénzügyi vámok védelmezhetők, mint agrárvámok éppen nem bírnak semmi jogosultsággal.

A gabonavám hátrányait Németországra nézve

a most folyó szerződési tárgyalások alkalmából élénken fejtették ki a birodalomban és reánk nézve csak érdekes lehet, hogy a »Deutscher Oeconomist« *Motlencius* nagyszabású vámpolitikai művének ismerettségét közzéte, ez alkalmából a gabonavámok hátrányait megdöntlenül és számszerűleg bizonyítja a következőkben:

»Németország vánmjövedelme a gabonavámok után 1880-ban 14.712.000 márkát tettek, vagyis az összes vámok után befolyó jövedelemnek 8,82%-át; azután folyton emelkedtek, 1885-ben 30.557.000 márkáig vagyis 12,63%-ig és 1889-ben 101.042.000 márkáig vagyis 28,05%-ig. A gabonavámok tehát pénzügyi tekintetben kiváló fontosságra tettek szert a birodalom bízartatásában. Behozataluknál azonban és később is mindig azt hangozatták, hogy lényegileg nem pénzügyi, hanem agrárvámoknak kell lenniük; czéljuk, hogy az idegen származású gabona bézónélse folytán szorult helyzetben levő német mezőgazdaságnak segítségé legyenek, hogy a német termények számára a német piacot biztosítsák, hogy a külföldi gabonatermelés fejlődése által okozott árnyaltást megakadályozzák, mindezeket pedig a *kegyér megdrágításán nélkül*; a gabonatermelést Németországban fokozni kellett volna, intenzívebb gazdálkodásra vezetni stb.

A gabonavámok most már 10 év óta állanak fenn; egyes vidékeknek és nagyobb birtokoknak hasznát is hozták, de a német mezőgazdaság a maga összességében és az egész nemzetgazdaság e vámköböl rajni kevés hasznát hozott, *annál több kárt* volt. A gabonával bevett terület nem nagyobbodott, a külföld-

dum ganz leicht die Ungunst zu erkennen, welche das zollbeschützte Land im Kampf der Concurrenz mit Ländern ohne Getreidezölle erleiden muss.

Eduard Wiss sagt in seiner Abhandlung über die Wirkungen der Getreidezölle (Vierteljahrsschrift für Volkswirtschaft 1882) eben in Bezug auf getreiderarme Länder ganz richtig:

Die Besteuerung des Getreides, als des notwendigen Lebensmittels, findet keine solche Ausgleichung im Consum wie die der anderen Waaren. Sei ihre Wirkung im Anfang und im einzelnen noch so gering, sie wirkt wie der Tropfen, der den Stein aushöhlt, langsam aber sicher auf den wirtschaftlichen Ruin des Landes hin. Diese Beständigkeit der verderblichen Wirkung liegt aber in der Nothwendigkeit des Lebensmittels, in der Beständigkeit der Nachfrage. Die Besteuerung eines anderen Befriedigungsmittels wird die Einschränkung oder Enthaltensamkeit von demselben herbeiführen, also beschränkend oder prohibitiv auf die Nachfrage wirken. Bei der Besteuerung des notwendigen Lebensmittels ist kein solches Mittel der Selbsthilfe der Wirtschaft gegen zu hohen Preis gegeben als eines, welches das ganze Fundament der Wirtschaft zerstört, den lebendigen, schaffenden Menschen — nur eines, das des Hungers.

Getreidezölle sind somit in einem Lande, welches nicht genug Getreide selbst producirt, für die Landwirthschaft nicht nothwendig, dagegen haben sie im allgemeinen für die Volkswirtschaft ausser den schädigenden Wirkungen, welche für den Handel entstehen, den grossen Nachtheil, dass sie die Concurrenzverhältnisse der Industrie erschweren und den zollfreien Ländern einen Vorsprung gewähren. Getreidezölle können also höchstens als Finanzzölle, mit sehr geringen Sätzen vertheidigt werden, als Agrarzölle haben sie keine Berechtigung.

Die Nachtheile des Getreidezolles für Deutschland

werden aus Anlass der Vertragsverhandlungen lebhaft erörtert und ist es für uns interessant im »Deutschen Oeconomist« eine Besprechung über das gross angelegte Werk »Die Zollpolitik« von *Motlencius* zu finden, durch welche die Nachtheile des Getreidezolles unwiderleglich ziffermässig nachgewiesen werden. Die Besprechung lautet folgendermassen:

»Die Zolleinnahmen Deutschlands aus den Getreidezölle betragen 1880: 14.712.000 Mark oder 8,82 Percent der Gesamtzolleinnahmen; sie stiegen stetig, bis 1885 auf 30.537.000 Mark oder 12,63 Percent und 1889 auf 101.042.000 Mark oder 28,05 Percent. Die Getreidezölle sind also zu einer hervorragenden finanziellen Bedeutung im Reichshaushalte herangewachsen. Aber bei ihrer Einführung und auch später wurde immer betont, dass sie nicht Finanzzölle, sondern ihrem Wesen nach Agrarzölle sein sollten; sie sollten der bedrängten deutschen Landwirtschaft gegen die Ueberfluthung durch fremdes Getreide Hilfe leisten, dem deutschen Product den deutschen Markt sichern, dem durch die Entdeckung der ausländischen Getreideproduction bewirkten Preisrückgang Einhalt thun, Alles dies ohne Vertheuerung des Brodes; sie sollten die Production von Getreide in Deutschland vermehren, zu intensivere Wirtschaft führen u. s. w.

Die Getreidezölle bestehen nun seit zehn Jahren; sie haben auch einzelnen Gegenden und grösseren Besitzern Vortheil gebracht, aber die deutsche Landwirtschaft in ihrer Gesamtheit und die gesammte Volkswirtschaft hat von diesen Zöllen keine Vortheile, nur Nachtheile gehabt. Die Anbaufläche für Getreide hat sich nicht vergrössert, der vom Auslande zu deckende Mehr-

ről fedezendő többszükséglet nem lett kisebb, sőt a népesség számával arányosan növekedett.

A bevettelt területek, az 1879. év számaik 100-nak véve, a következő százalékos viszonyt tünteti fel:

Év	buza	rozs	burgonya	árpa	zab	repce
1879	100	100	100	100	100	100
1885	103-5	98-3	105-7	106	100-6	73
1888	103-9	98	105-8	106	102-3	68

A bevettelt területek csekély változása nincsen összefüggésben a vármokkal. Hogy a kivitel leomlása után fennmaradó buzabevétel (az utolsó 10 év átlagában 450 200 t) és rozsbevétel (728 800 t) a helyföld bevettelt területeinek növekedése által pótolják, 312 800 ha-ral nagyobb területek kellett volna buzával és 624 615 ha-ral nagyobbakkal rozssal bevetve lennie; tényleg azonban az aratási terület csak 88 356 ha-ral szaporodott, a főgabonára nézve pedig 114 516 ha-ral csökkent. A gabonatermelés kiterjesztése tehát a gabonavámok által nem érte el.

A külföldi termények látványlása csak annyiban érette el, hogy emek átvitele és a német termények kivitele (a melyekre vonatkozólag magunknak a német agráriusoknak is végtelen panaszaik vannak) a vámok által korlátozhatott. Volt ugyanis a:

	behozatal	kivitel	behozatali többlet	t
Buza . . .	1878 1 055 000	785 000	270 000	
1889	516 713	7 776	515 937	
Rozs. . . .	1878 945 000	196 000	749 500	
1889	1 059 495	1 185	1 058 310	
Árpa	1878 512 064	292 028	220 038	
1889	705 197	24 196	731 001	
Zab	1878 290 000	134 500	155 500	
1889	358 020	328	357 692	
Tengeri . .	1878 114 000	20 650	93 350	
1889	314 858	39	314 819	

A vámok tehát a kiviteli vagyis a külfölddel való kereskedelmet ugy bel-mint külföldi terményekben, ugyszóval teljesen megegyésmentlenül, s minthogy ez a keletprovinczok latifundiumok tulajdonosait is sújtja, azért ezek élnék mozgalmat indítottak meg a végtel. hogy az azonosági bizonyítványokra vonatkozó rendelkezést vonják vissza. A külföldi termények helyföldi szükséglete azonban folyton növekedett, mint azt a fenti táblázat eléggé mutatja, s az alábbi átlag számok is világosan bizonyítják. A lakosság folytonos szaporodása magától értődik. Az évi bevittelt többlet átlagban volt:

	buza	rozs	árpa	zab	tengeri
1872-9	118 000	812 000	190 700	184 700	100 000
1880-4	492 000	722 700	277 700	232 700	246 300
1886-7	455 000	634 200	476 300	142 000	174 800
1888-9	427 200	854 400	656 900	218 500	204 400

A legnehezebb feladatot képezi az árszatisztikában az, mikor kimutatandó, hogy a vámok milyen hatással voltak a helyföldi árakra; ezt különben egészen pontosan kimutatni, nem könnyű dolgot, mert az árak minden vidéken, minden városban különböznek. Még nehezebben lehet azt pontosan kimutatni, hogy az árak emelkedése, melyet a vámok, mint azt logikai érvekkel tagadni nem lehet, előidézte, miként ragadta magával a gyártmányokat, a fizet. kenyeret stb. is. Terülel nem engedő, hogy a fentebb említett mellet foglalt relatív és abszolút értékű ártáblázatokat egész terjedelmükben közöljük, s csak azt említtük, hogy szerzőjük e táblázatot nyomán arra az eredményre jutott, hogy a vámok a buza-t a vámösszeg $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{3}$ -ig, a rozst pedig $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{3}$ -ig megrágtatták s bebonyolítják, hogy a liszt- és kenyér-árak, habár szám szerint nem is egészen összevágóan, de a yers termény árának változásához alkalmazkodnak, a mi különben természetes és magától értődik. A pék nem adja a kenyeret olcsóbban, ha a buza drágábbban veszi.

bedarf ist nicht geringer geworden, er ist vielmehr mit der Bevölkerungsziffer gestiegen.

Die Anbaufläche, die Zahlen des Jahres 1879 gleich 100 angenommen, weist folgendes Percentverhältnis auf:

Jahr	Weizen	Roggen	Kartoffel	Gerste	Hafer	Reps
1879	100	100	100	100	100	100
1885	103-5	98-3	105-7	106	100-6	73
1888	103-9	98	105-8	106	102-3	68

Die geringe Veränderung der Anbauflächen steht mit den Zöllen nicht in Zusammenhang. Um die Durchschnitte der Ausfuhr eingeführten Mengen von Weizen (im Durchschnitt der letzten 10 Jahre 459 200 t) und Roggen (728 800 t) durch inländischen Mehranbau zu ersetzen, hätten 312 800 ha mehr mit Weizen, 624 615 ha mehr mit Roggen bebaut werden müssen; tatsächlich hat sich die Erntefläche für Weizen aber nur um 88 356 ha vergrößert, für die Hauptfrucht Roggen aber um 114 516 ha vermindert. Eine Ausdehnung des Getreidebaues ist also durch die Zölle nicht erreicht worden.

Die Abwehr des ausländischen Productes ist nur insofern erreicht worden, als die Durchfuhr desselben, und die Ausfuhr deutschen Productes (bezüglich deren die Agraristen selbstlicher behaft Klage führen) durch die Zölle unterbunden worden sind. Es hat betragen:

	Einfuhr	Ausfuhr	Mehreinfuhr
Weizen	1878 1 055 000	785 000	270 000
1889	516 713	7 776	515 937
Roggen.	1878 945 000	196 000	749 500
1889	1 059 495	1 185	1 058 310
Gerste	1878 512 064	292 028	220 038
1889	705 197	24 196	731 001
Hafer	1878 290 000	134 500	155 500
1889	358 020	328	357 692
Mais	1878 114 000	20 650	93 350
1889	314 858	39	314 819

Die Ausfuhr, d. h. der Handel mit dem Auslande sowohl in inländischen wie ausländischen Gewächsen, ist also durch die Zölle so gut wie vernichtet worden, und da hiedurch auch die ostpreussischen Latifundienbesitzer getroffen wurden, so agitiren dieselben für Aufhebung des Identitäts-Nachweises. Der inländische Bedarf ausländischen Productes ist aber stetig gestiegen, wie schon aus vorstehender Tabelle ersichtlich ist, aber auch durch nachstehende Durchschnittsziffern bewiesen wird. Das stetige Anwachsen der Bevölkerung lässt dies als selbstverständlich erscheinen. Die jährliche Mehreinfuhr betrug im Durchschnitt:

	Weizen	Roggen	Gerste	Hafer	Mais
1872-9	118 000	812 000	190 700	184 700	100 000
1880-4	492 000	722 700	277 700	232 700	246 300
1885-7	455 000	634 200	476 300	142 000	174 800
1888-9	427 200	854 400	656 900	218 300	204 400

Die schwierigste Aufgabe bietet die Preisstatistik, wo es sich darum handelt, den Einfluss der Zölle auf die inländischen Preise ziffermässig nachzuweisen; sind doch die inländischen Preise in jeder Provinz, in jeder Stadt verschieden! Noch schwieriger gestaltet sich der Nachweis der aus logischen Gründen unbestreitbaren Fortplatzung der durch die Zölle verursachten Preissteigerung der Rohproducte auf die Fabrikate, Mehl und Brod. Unser Raum gestattet uns nicht, auf die umfangreichen absoluten und relativen Preisstabellen, welche in dem oben citirten Werke vorgeführt werden, näher einzugehen; der Verfasser gelangt an der Hand derselben zu dem Resultate, dass Weizen durch den Zoll um $\frac{1}{2}$ bis $\frac{1}{3}$ des Zollbetrages, Roggen um $\frac{1}{2}$ bis $\frac{1}{3}$ des Zollbetrages vertheuert worden ist, und es wird an Vergleichsziffern, welche uns unangenehm erscheinen, auch der Nachweis geführt, dass die Mehl- und Brodpreise sich, wenn auch nicht ziffermässig genau, jeveilig nach Massgabe der Preise der Rohproducte reguliren, was übrigens auch selbstverständlich ist. Der Bäcker gibt nichts billiger, wenn das Getreide theurer wird!

Hogy mekkora terhet vállalt magára a német nemzet a gabonavámokkal, azt a következő számok mutatják, melyek alapjául a birodalmi kormány statisztikai adatai szolgálnak, a melyek szerint Németországban évenként és fejenként 164 kilogramm rozost és búzát fogyasztanak; e számításnál a fenti arányszámoknak megfelelően feltételeztük, hogy e gabonanevek ára 1880—1884. években 10 márká vámmal és 5 márkával, 1885-től 1887-ig 30 márká vámmal és 20 márkával s az 1888. és 1889-ik években 50 márká vámmal és 35 márkával emelkedett. Ezen adatok alapján kitűnik, hogy volt:

Év	lakosság	búza- és rozsa-fogyasztás		búza- és rozsa-vám		árkülönbözet vámenelési miatt
		t	m	t	m	
1880	44.564.000	7.308.496	9.171.160	26.542.480		
1881	42.894.000	7.350.616	9.374.030	36.753.080		
1882	45.187.000	7.410.668	12.557.060	37.053.440		
1883	45.480.000	7.458.720	11.838.930	37.293.000		
1884	45.799.000	7.511.016	14.263.420	37.550.560		
1885	46.165.000	7.571.960	32.322.160	151.421.200		
1886	46.559.000	7.635.676	17.648.640	152.713.520		
1887	46.991.000	7.706.524	35.573.940	154.130.480		
1888	47.460.000	7.783.440	49.128.900	271.420.400		
1889	47.934.000	7.861.176	78.510.000	375.140.160		
		Összesen	271.688.640	1.191.023.890		

E számok bizonyára nincsenek tévözo. Tíz év alatt a németek 1191 millió márkával többet fizettek a kenyérért, mint a mennyit vámom nélkül fizettek volna, s ebből 271 millió márká a birodalmi pénztárába folyt, míg a többi 920 millió márká a magánbirtokok zsebébe vándorolt. A vámom mai állása szerint s az 1879-ik év mérvéhez képest 275 millió márkával többet fizetnek a fogyasztók évenként mint a mennyit kellene, s ebből az agráriusok közel 200 millió márkát kapnak! E számokhoz nem kell kommentár: ezek a számok a nagy latfundumok javára azonkívül a többi gabonaféléknek, fának, állatoknak stb. drágulása következtében még inkább emelkednek, míhez még a cukor- és szeszermelőknek fizetel prémiumok is járulnak. Tekintve e rengetek összegeket, igen természetes találni, hogy az agráriusok a gabonavámok leszállítását minden erővel meg akarják akadályozni: de kötelessége mind azoknak, a kik nem egy kaszt, hanem Németország összes lakosságának javát ohajják, hogy a vámom megszüntetését szorgalmazzák! Hogy annak pótlása, mit a vámom elvont, saját nehezségeket fog az államnak okozni, az magától értetődik, de az nem lehet ok arra, hogy a vámomok fenntartásuk, nem akadályozhatják azt, hogy a legszükségesebb élelmi szer adóját, mely csak bizonyos számú gazdag embereknek válik hasznára, minél előbb meg ne szüntessük, miután a Bismarck-rendszer varrása megszünt.

A kényszerítőeknek a lisztre való befolyása

déának foglalkoztatja utolsó időben a francia szakkolport, mert úgy látszik, a franczia malomok sokat szenvednek a lisztmoly (Ephestia kuehniella) pusztítása következtében. Ennek kiirtása czudjából egy helyiséget kikénezték, egy régebbi czikkünkben*) emellett legnagyobb adalag 60 gramm két százmília minden köbméter levegő után. A szóban lévő malom raklái üresek voltak, csak az egyikben maradt egy pár liszettel felt zsak, a midőn azonban a liszettel felhasználni akarták, azon vették magukat észre, hogy nem sítőképes több. A megjelölt vegyelemzés mutatott 100 rész el nem romlott liszten:

víz	13.00%
nyedves sikért	28.00%
zsril	1.83%
hamut	1.13%

*) L. lapunk 1880. évi 19. számán.

Welche Lasten das deutsche Volk durch die Getreidezölle auf sich geladen hat, ist aus der nachstehenden Berechnung ersichtlich; dieselbe fusst auf dem durch die Reichsregierung ermittelten Consum von 164 Kilogr. Roggen und Weizen per Kopf und Jahr, wobei entsprechend den vorstehend erwähnten Verhältniszahlen angenommen ist, dass die Preise dieser Cerealien in den Jahren 1880 bis 1884 bei 10 Mk. Zoll um nur 5 Mk., in den Jahren 1885 bis 1887 bei 30 Mk. Zoll um 20 Mk., und in den Jahren 1888 und 1889 bei 50 Mk. Zoll um 35 Mk. vertieuert worden sind. Dann ergibt sich Folgendes:

Jahr	Bevölkerung	Consum an Roggen und Weizen		Zoll von Roggen und Weizen		Preisdifferenz in Folge Zollerhöhung Mk.
		t	m	t	m	
1880	44.564.000	7.308.496	9.171.160	17.171.160	36.542.480	
1881	42.894.000	7.350.616	9.374.030	17.374.030	36.753.080	
1882	45.187.000	7.410.668	12.557.060	12.557.060	37.053.440	
1883	45.480.000	7.458.720	11.838.930	11.838.930	37.293.000	
1884	45.799.000	7.511.016	14.263.420	14.263.420	37.550.560	
1885	46.165.000	7.571.960	32.322.160	32.322.160	151.421.200	
1886	46.559.000	7.635.676	17.648.640	17.648.640	152.713.520	
1887	46.991.000	7.706.524	35.573.940	35.573.940	154.130.480	
1888	47.460.000	7.783.440	49.128.900	49.128.900	272.420.400	
1889	47.934.000	7.861.176	78.510.000	78.510.000	375.140.160	
		Summa	271.688.640	1.191.023.890		

Diese Ziffern sind sicher nicht zu hoch gegriffen. In zehn Jahren hat das deutsche Volk 1191 Millionen Mark mehr für sein Brod bezahlt, als es ohne Zölle bezahlt haben würde und davon sind nur 271 Millionen in die Reichscaße geflossen, während die übrigen 920 Millionen den Grossgrundbesitzern zu Gute gekommen sind! Beim heutigen Stande der Zölle und nach Massgabe des Jahres 1879 zahlen die Consumenten 275 Millionen jährlich mehr als nöthig wäre, und hiervon erhalten die Agrarier annähernd 200 Millionen! Diese Zahlen bedürfen keines Commentars; sie erhöhen sich zu Gunsten der reichen Latifundienbesitzer noch um die durch Zölle bewirkte Vertheuerung der Preise von andern Getreide, Holz, Vieh etc. und durch die Prämien auf Branntwein und Zucker. Angesichts dieser Zahlen ist es wohl erklärlich, dass die Agrarier sich mit aller Kraft gegen Aufhebung oder Ermässigung der Zölle wehren; aber es ist kein Pflicht der Derjenigen, welche statt des Vortheils einer einzelnen Kaste das Gesamtwohl im Auge haben, mit aller Kraft die Abschaffung der Zölle anzustreben! Das der Ersatz der Zollennahme des Reichs grosse Schwierigkeiten bereiten wird, ist ganz selbstverständlich, das darf aber kein Hinderungsgrund sein, eine in so hohem Masse schädliche, nur für eine Anzahl reicher Leute zügeliche Besteuerung der nothwendigsten Lebensmittel ohne Zögerung zu beseitigen, nachdem der Bann des Bismarck'schen Systems gebrochen ist.

Ueber die Wirkung von Schwefelsäure-Dämpfen auf Mehl

hat man in Frankreich, wo die Mehlmotte (Ephestia kuehniella) zu grassiren scheint, eingehende Versuche gemacht. Zum Ausschweifen der mit Mehlmotten behafteten Mühlen und Mehlkammern verwendete man als stärkste Dosis, wie in einem früheren Artikel erwähnt*) 60 Gramm Schwefel pro Cubikmeter Luft; die Magazine waren leer, mit Ausnahme eines einzigen, in welchem einige Mehlsäcke standen, als man aber dann die Mehl verwenden wollte, zeigten sie sich nicht mehr befähigt, Dieselbe bezügliche Analysen hatten folgende Resultate: unverdorbenes Mehl zeigte in 100 Theilen:

Wasser	13.00%
feuchten Kleier	28.00%
Fett	1.83%
Asche	1.13%

*) S. Nr. 19 unserer Blätter, Jahrg. 1880.

a hamuban nyoma sem volt a kénnek, s a belőle készített kenyér igen jó volt.

A romlott vagyis kénézett liszt sem kinezésére, sem tapintatra, sem pedig ízlésre nézve a nyelven nem mutatott semmiféle változást; víz- és zsírtartalma változatlan maradt, de a siker elvezetette összetartását s a kimosással a vizet veszendőbe ment. A zsák közepéből vett liszt valamivel kevésbé romlottnak bizonyult ugyan, de másrészt a legerélyesebb lapátolás is eredménytelen maradt. Az ezen lisztből dagasztott tésztá csak körülbelül 30 óra múlva kell némeleg, miközben szénkénegáz-buborékok felszálása kön jelenlétére engedelt következtetni. Egy fényes darab ezüstpéncz, a mit a lisztbe dugtak, pár nap múlva egészen fekete lett. Sulya nézve a hamu ugyanannyi volt, mint a romlatlan liszté, de kénartalmat mutatott s a lisztnek sav-tartalma egész 0.037%-ra emelkedett. Hogy már most a szénkénegáz, szénasav és kénssavnak a sikerre való befolyását megismerhesse, a párisi vegyész következőleg járt el: jó, azaz 30-nyi sikértartalmu lisztből tésztát készített, ezt több részre szétmetszette, s az egyik részhez szénkénegáz, egy másikhoz hígított kénsvavat, csak egyik adagban egy harmadikhoz kénsvavat [szénkénegáz = CS_2 , kénsvav (hydrát) = H_2SO_4 , kénsvav = SO_2 , kénsvavkál = K_2SO_4 és kénsvav natron = Na_2SO_4 , kénsvav ammonium (NH_4) 2SO_4], illetőleg kénsvav kálit és kénsvav natront adott, minek következtében ezen a tésztadarabok sikértartalma azonnal többé-kevésbé felmonlott s négyzet alakú volt a kizárt kimosással. Ellenpróba gyánánt ilyen savanyított vizbe beáztatták egy hasonló alag jó sikért, s ez fényleg azonnal többé-kevésbé elvesztette összefüggését. Ebből világosan látni, hogy ép úgy mint a bornál a kénezés felhazakija, vagy egészen beszünetli az erjedést, ép úgy szűntel meg a tésztá kelését és esőkkeni a liszt sűrűségességét nagy mértékben.

Ezen ugyazólván vegyelemzési kísérletek után jöttek a fényleges sültési próbak, melyek eredményeként konstatáltatott, hogy a siker nem is lett bensőség felontva, hanem külsőleg módosítva, úgy, hogy lápláló erjedjen nemsem vesztett, azaz: 1. amint vannak tészták, melyek a kénsvav-összetétel megváltozóját, ép úgy vannak mások, melyek a gomolykódást elősegítik. Ilyenek: a chlor-savas natron, kénsvav réz (rézgálic) és timsó. Ha ezen három só egyikéből egy keveset a kénézett lisztbe adunk, sikértartalma azonnal ismét 28%-ra emelkedik.

2. kísérlet: 25 gramm kénézett lisztbe 10 gramm nedres sikért adtak s összeszegve; a tésztá jó kemény volt és kimosás után 17 gramm sikértartalmat mutatott, vagyis a 10 gramm a lisztben lévő 7 grammal egyenlő. Ebből azt lehet következtetni, hogy a kénézett lisztet is lehetne kenyérré sütni, ha sikért és só adunk hozzá és jó élesztő segítségével kelesse kénsvavkálit, a mit a sültési kísérletek be is bizonyítottak. Az első sültési próbánál vettek $\frac{1}{3}$ rész kénézett és $\frac{2}{3}$ rész egész 47%-nyi sikért tartalmazó lisztet, melyet közönséges módon dagasztottak és megsültötek: kiűnő kenyereket kaptak, mely kihűlés után 31.5% vizet tartalmazott.

Második próbának vettek felérés kénézett és felérés közönséges lisztet, melyhez 10% élesztő és só adtak; a nyert kenyér igen használható volt, mert $\frac{1}{2}$ több vizet tartalmazott mint rendszeren.

Harmadik próba: $\frac{1}{3}$ résznyi kénézett, $\frac{1}{3}$ friss liszt és 20% élesztő és só. A tésztá lassan kell, de a kenyér még eléggé jó kinező volt. Mintán a kenezésből kivették, kénsvavszag volt. de ezen szag a kihűlés után eltávozott. Viztartalma 13%-kal több mint az 1. alattié.

Negyedik sütőpróba: lisztán kénsvav lisztet és 10—12%-kal több sóval és élesztővel; a tésztá nehéz volt, lassan kelt és szá-

die Asche zeigte keinen Schwefel, und das daraus gebackene Brod erwies sich als sehr gut.

Das verdorbene Mehl zeigte weder im Aussehen, noch im Griffe, noch auch auf der Zunge oder im Gerüche irgend eine Veränderung. Auch der Wasser- und Fetgehalt waren unverändert, dagegen zeigte sich der Kleber ganz zersetzt und entschleimt mit dem Wasser, als man ihn auf gewöhnlichem Wege darstellte. Aus der Mitte des Sackes entnommene Muster zeigten sich zwar etwas weniger verdorben, dagegen erwies auch das kräftigste Schaufeln als wirkungslos. Aus solchen Mehlen gemachter Teig fing erst nach ca. 30 Stunden etwas zu treiben an, und das Vorhandensein von Schwefel zeigte sich im Ausströmen von Schwefelwasserstoff-Gasen beim Öffnen des Teiges. Ein glänzendes Stüek Silbergeld wurde nach einigen Tagen ganz schwarz. Die Asche war dem Gewichte nach ebensoviel, zeigte aber Spuren von Schwefel, und die Säure des Mehles stieg bis auf 0.037%.

Um nun die Wirkung von Schwefel-Wasserstoffgas, von Schwefelsäure und schwelliger Säure auf den Kleber kennen zu lernen, machte man vorerst einen Teig aus gutem Mehle mit 30% Klebergehalt, machte mehrere Theile daraus und setzte diesen in kleinen Bösen Schwefelwasserstoffgas, resp. Schwefelsäure, schwellige Säure, schwefelsaures Kali oder schwefelsaures Natron stark verdünnt und Schwefel-Ammoniak zu; die Folge dieser Beigaben war, dass in jeder dieser Teigproben ein grösserer oder geringerer Theil des Klebers seine Haltbarkeit verlor und mit dem Waschwasser entwich. Als Gegenprobe woghte man guten Kleber in einem Quantum Wasser ein, in welchem eine gleiche Dosis einer obiger Säuren aufgelöst war und der Kleber zersetzte sich sofort mehr oder minder. Dies beweist, dass so wie das Schwefeln des Weines die Gährung unterbricht, so auch das Steigen des Teiges und damit die Backfähigkeit des Mehles durch Zugabe von Schwefel unterbrochen, vönicht gar gänzlich aufgehoben wird.

Es wurden hierauf in anderer Richtung Backversuche vorgenommen, welche beweisen, dass der Kleber hies modificirt, aber nicht zerstört wurde, dass er somit nichts an seiner Nährkraft einbüsst, u. zw.:

1. Sowie es nach Obigem Stoffe gibt, welche den Kleber verhindern, sich zu hallen, so gibt es andere, welche das Zusammenhalten des Klebers befördern; solche sind: chlorsaures Natron, Alun, schwefelsaures Kupfer. Giebt man eines dieser 3 Salze zu dem geschwefelten Mehle, so erhebt sich der Klebergehalt wieder auf 28%.

2. Man gab zu 25 Gramm geschwefeltem Mehle 10 Gramm feuchten Kleber von gewöhnlichem Mehle und erhielt einen ziemlich festen Teig daraus, welcher 17 Gramm Kleber enthielt; daraus erhielt, dass die 25 gr. Mehl 7 gr. Kleber enthielten, welche sich mit den 10 gr. vereinigen. Daraus folgte man, dass man das geschwefelte Mehl gut verbacken könnte, wenn man ihm Salz und Kleber beimeigt und es durch Zugabe stark treibender Germ zur Gährung zwingt, was durch die Versuche bestätigt wurde. Als erste Backprobe nahm man $\frac{1}{3}$ geschwefeltes Mehl, welchem man $\frac{2}{3}$ sehr kleinerches Mehl (47%) beimeigte und es in gewöhnlicher Weise verbackte; man erhielt ein ausgezeichnetes Brod, welches nach dem Auskühlen 31.5% Wasser enthielt.

Zweite Backprobe: gleiche Theile geschwefeltes und gewöhnliches Mehles, welchem man 10% Germ und Salz beigab; das erhaltene Brod war recht gut brauchbar und enthielt um 1% mehr Wasser.

Dritte Backprobe: $\frac{1}{3}$ geschwefeltes Mehl und $\frac{1}{3}$ frisches Mehl und 20% Germ und Salz. Der Teig stieg sehr langsam, doch hatte das Brod noch gutes Aussehen. Beim Ausnehmen aus dem Ofen roch es nach schwelliger Säure, welcher Geruch aber nach dem Auskühlen verschwand, Wassergehalt um 13% mehr als sub 1.

Vierte Backprobe: hies geschwefeltes Mehl mit 10—12% mehr Salz und Germ; der Teig war sehr schwer und langsam

lónás kenyeret adott, de a só íze nem igen volt érezhető. A kényszer szájon kívül érezhető, de a kihélt után eltűnt. Vízirtalma körülbelül 44%.

Végre kísérletet tettek ezen lisztből készersüllet, só és lisztet nélkül, sütni; ezen készersüllet semmiben sem különbözött a rendesétől.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A valuta-kérdés állásáról a »Pol. Corr.«-nak a következőket írják Budapestről: A különböző hírek, a melyek a valuta-kérdésre vonatkozólag legutóbb felmerültek, könnyelmű kombinációkból eredtek vagy arra voltak szánva, hogy bizonyos spekulációknak szolgáljatok tegyenek. Azt már ismételt mondtuk, hogy a magyar kormány a fontos kérdés megoldásának előmunkálatát serényen folytatja, s ehhez még az is hozzátehető, hogy a magyar minisztertanács már ismételt foglalkozott ezzel a kérdéssel. Aki azonban arról beszél, hogy már az értékárrány is meg van állapítva, hogy az angol aranyérték helyett a német értéket fogadják el alapul stb. az éppen úgy elárulja azt, hogy a dolgok tényleges állásáról éppen oly keveset tud, mint ahogy e kérdésre névben tájékozottsága általában nincs. A két kormány közt folyó tárgyalások még eddig nem is terjeszkelhetők ki azokra a kérdésekre s az is bizonyos, hogy a később előrendő megállapodások sem mozoghatnak abban az irányban, a melyet nekik az említett hírek tulajdonítanak. E kérdés megoldására legalkalmasabb forma a *felhalmozás* volna, a melylyel a két kormányt a törvényhozásnak el kellene látni.

A osztrák-magyar Lloyd és a magyar kereskedelmi miniszterium meghatalmazottjai a hó 24-én kezdik meg Budapesten az osztrák-magyar Lloyd-ra vonatkozó tárgyalásokat. E czélból Ausztria részéről *Haardt* osztályfőnök és *Becher* miniszteri tanácsos érkeznek Budapestre, hogy a magyar kormány képviselőjével: *Különyi* miniszteri tanácsossal a tárgyalásokat megkezdjék. Az első ülés 24-ikre van kitűzve, az egész ügy lejárására pedig több heti idő van kitűzésbe véve. Míg az magyar kormány elvben már hozzájárult, hogy a Lloyd a közös kitélek által feloldassék és csak osztrák vállalatú alakítsák át, a képviselőnek most már csak azokat a pontokat kell lejártniuk, a melyek alapján e cél megvalósul, mely feladat rendkívül nehéz ugyan, mert nem csak forgalmi politikai, hanem közpözi és nemzetközi kérdésekről is van itt szó. Az okkupált tartományok forgalmi érdekeinek megvédása tudvaleg a nemzetközi tétre tartozik. A megállapodásnak törvényjavaslathoz foglalásáról tehát csak e körvények megoldása után lehet szó.

KÜLÖNFELÉK.

Csehszágai malomipari érdekeltek értekezlete. A cseh malomgyésztől, valamint a böhémisch-leipai, saazi és más malomgyésztől kérvényeknek egy küldöttség által a kereskedelmi miniszterumnak történt áttűtása alkalmából, miként a »Reichenb. Ztg.« közli, f. hó 12-én a prágai kereskedelmi kamara helyiségében malomipari érdekeltek egész Csehszágából értekezletet tartottak, melyre a kormányuk egy képviselője ki volt küldve Bécsből, hogy tanácskozzanak a felet, és utakat és módokat találjanak, hogy miként lehetne Csehszágát oly súlyosan sújtott malomiparát segíteni. Számos kikötést jelent meg, minőkben nemzetiségből, egész Csehszágából és a felhozott panaszokra nézve teljes meggyezés uralkodott. A helyenkint nagyon élesen folyt vita, melyben néhány kemény szó is hangzott el, Prokopce urnak elnöksége alatt Prágából, a kereskedelmi miniszterumhoz kiküldött bizottság jelentésével és a helytartó ur 6. exca által dr. Hallwich képviselő interpellációjára a cseh tartománygyűlésben adott válaszára kezdődött. Egyhangyalan elismerték, hogy ezen válaszk

and das Brod speckig, doch war das Salz nicht zu sehr fühlbar. Der Geruch nach schwelliger Säure war stärker fühlbar, verschwand aber nach dem Auskühlen. Wassergehalt ca. 34%.

Schliesslich versuchte man Biscuit aus solemem Mehl zu backen ohne Salz und Germ; diese Biscuits unterscheiden sich in Nichts von den gewöhnlichen.

LEGISLATIVISCHES.

Ueber den Stand der Valutafrage wird der »Pol. Corr.« aus Budapest geschrieben: Die mannigfachen Nachrichten, welche in der jüngsten Zeit über die Valutaveränderung aufgetaucht, entspringen leichtfertigen Combinationen, oder waren darauf berechnet, Speculationszwecken zu dienen. Dass das ungarische Finanzministerium die Vorarbeiten für die Lösung dieser Frage mit Eifer fortsetzt, ist bereits wiederholt gesagt worden, und es lässt sich hinzufügen, dass der ungarische Ministerath sich mit dem Gegenstande schon zu wiederholten Malen befasst hat. Wer aber davon spricht, dass die Werthrelation bereits festgestellt, dass an Stelle der englischen Goldwährung die deutsche Währung als Grundlage angenommen worden sei u. s. w., der vertritt ebenso sehr grosse Unkenntnis betreffs des tatsächlichen Standes der Dinge, als Unwissenheit in dieser Frage überhaupt. Die Unterhandlungen zwischen den beiderseitigen Regierungen konnten sich bisher gar nicht um die Berathung derartiger Fragen drehen und es ist auch sicher, dass die späterhin zu erzielenden Vereinbarungen sich nicht in jener Richtung bewegen können, die ihnen durch die erwähnten Gerüchte zugeschrieben wurde. Für die Lösung dieser Frage eignet sich am besten die Form von Ermächtigungen, die beiden Regierungen seitens der Legislativen einzuräumen wären.

Die Verhandlungen in der Lloyd-Frage zwischen den Vertretern des österreichischen und des ungarischen Handelsministeriums werden am 24. d. in Budapest beginnen. Von Seite Oesterreichs werden sich zu derselben Sectionschef *Haardt* und Ministerialrath *Becher* nach Budapest begeben, um mit dem Vertreter der ungarischen Regierung, als welcher Ministerialrath *Különyi* bezeichnet wird, zu verhandeln. Für Samstag ist die erste Sitzung anberaumt und für die Durchberathung der Angelegenheit ist ein mehrwöchiger Zeitraum in Aussicht genommen. Nachdem die ungarische Regierung die principielle Zustimmung zur Lösung des gemeinsamen Verbaudes des Lloyd und dessen Umwandlung in ein österreichisches Unternehmen gegeben hat, haben die beiderseitigen Delegirten die Aufgabe, jene Punkte durchzuzubehalten, welche dieses Ziel zur Thatsache machen sollen, eine Aufgabe, die ungemein schwierig ist, da es sich nicht nur um verkehrspolitische, sondern auch um staatsrechtliche und internationale Fragen handelt. Die Wahrung der Verhältnisse des Okkupationsgebietes gehört nämlich zum Theil in das internationale Gebiet; erst wenn diese Fragen erledigt sind, kann an die Formulirung derselben in Gesetzesform geschritten werden.

VERMISCHTES.

Conférence von Interessenten der böhmischen Mühlen-Industrie. Aus Anlass der durch eine Deputation dem Handelsministerium überreichten Petition des böhmischen Mühlenverbandes, sowie der Böhmisch-Leipauer, Saazer und weiterer Mülerevereine fand, wie die »Reichenb. Ztg.« mittheilt, am 12. d. M. in den Bureaux der Prager Handelskammer eine Conférence von Interessenten der Mühlen-Industrie von ganz Böhmen statt, zu welcher ein Regierungsvertreter aus Wien entsendet worden war, um Erhebungen zu pflegen, sowie Mittel und Wege zu bezeichnen, durch welche der so hart bedrängten Mühlen-Industrie in Böhmen Abhilfe zu bringen wäre. Es waren zahlreiche Delegirte leider Nationalitäten aus ganz Böhmen erschienen und herrschte die vollste Uebereinstimmung in den angeführten Klagen. Die mitunter sehr lebhaft geführte Debatte, in welche manches harte Wort eingeschloffen war, begann, unter dem Vorsitze des Herrn Gogenskopek aus Prag, mit der Berichterstattung der zum Handelsministerium entsandten Deputation und der Beantwortung der Inter-

nem alapulnak a valódi tényállás. Csarország molnárai nem elégték ki, és két megnyugtatót a legkevésbé sem képesek. A kormány számos kérelmezésből és kereskedelmi kamarai jelentésekkel bizonyosra tűnti fogja, hogy Csarország malomipara a jelenleg kivételt, és egy eddigi ezen iparrágnál, mint rendellenesség, fenálló, liszt és gabonára néve egészen visszáz tarlítottika által a tők szűrése előrtortak. A cseh-morva molnárégyesület felirátján foglalja kérdelmek, mely a többi molnárégyesület aláírásával is el van látva, egyhangúlag helyeseltetik és a kormány képviselője minden oldalról őrtört betétezzemcsere után a legelőszobben felkérteeti, hogy a kormánynak kimerítéten tegyen jelentést arra nézve, hogy az felkérteeti mielőbb kasszát oda, hogy a cseh malomipar ne adassék át teljesen a romának, hanem kasszát megadassék neki a lehetőség arra, hogy saját beföldi fograsztási területen munka- és versenypénzes maradhasson; felkérteeti továbbá arra is, hogy a kormány egyes határozatát a malomgyesülettel közölje.

Liszt kiserésztet keszes gabonáért. A bécsi kereskedelmi és iparkamara az anstietisi es. kir. kerületi kapitányhoz arra a kérdésre nézve, hogy vajjon a pékek liszt elárúrtása es lisztnek keszes gabonáért való cserélese által ipar-egyesületük hatásköréül tartóznék-e, es. kir. letyvártóságunk 1887. október 3-án, 51,887. szám alatt lelt, a kamara 1887. okt. 12-én tartott teljes ülésnek jegyzőkönyvében a 37. pontban közzétett rendelkezése utasította, a mely a lisztnek a pékek által való elárúrtását szabályozza. A mi a lisztnek keszes gabonáért való cserélesét illeti, úgy az csak a vidéken es ott is csak egyes példize-tekben néha előforduló esetek módján tekinthető, a mely sehogya tekinthető iparszerű foglalkozásnak, mert hiányzik nála a rendszeresség jellege, az általánosság. Lisztnek keszes gabonáért iparszerűen történő cserélese azonban, a kamara véleménye szerint, ugyanazon eljárás alá esik, mint a pékek által való lisztárúrtás es a fentemlített helyhatóságok rendelet szerint főlendő meg.

A német birodalmi törvényssék döntvénye. Va-laki »kenyerisizlet« vásárolt mintá ut. A szállított liszt megfelelt ugyan a minának, kenyérsizlet azonban alkalmatlannak bizonyult. A vevő ezért passz emell az eladó ellen a szállított liszt visszavételét es a vevőre megírítást végezt. Percit ugyanígy es a német birodalmi törvényssék egy nyilatkozik a felől: »A felelezháson említett törvényssék megállapította, hogy alpers a felpersnek »kenyerisizlet« adott el, es hogy ez alatt az általános szólamód szerint, valamint a létező körülményekből, különösen pedig a kialakított árból világosan következtetési szándéka szerint a telnekek csak oly lisztet lehet érteni, mely embereknék való alkalmas tápszérré (kenyeré) földolgozható. Az alpers által szállított liszt azonban, miként azt az azonnal eszközölt stútpótlók kiderítette, nem felel meg e követelményeknek, sőt legelőszob csak takarmányszerűen használható. Alpers köteles tehát, minthogy a lisztnek ezen fogyratkozás a minából felismerhető nem volt es az a körülmény, hogy a szállított liszt a minának megfelelt, nem elégésere arra, hogy a szerződés pontosan határozottnak telnekesse — a felperses által a szerződés értelmében es a liszt használatellenlegre felől való meggyőződés előt fizetett vételért a liszt visszaadása ellenében visszatéríti es az okozott kár megtéríti. Ezen fejtegetéseken jogi tövévés nem foglaltatik.«

Érdekes adatok Oroszország malomiparáról. A »The Miller« tudósítása szerint a »majácsi törvényssék« rendeltek ismert, a szállító elzétésére Oroszországból ezidőre rendeltek, melyek a népjódot lábbal taposnak, igen káros hatással vannak a délországi malomiparra. A kivi es podoljai tartományokban i. a. a malomipar nagybőrhára zsidó kezében volt, de ezeknek az említett törvényssék értelmében, a malomk vezérese megtiltott, ugy, hogy ezentel Oroszországban zsidó több malom sem nem vehet, sem ki nem bérlehet. Minthogy eddigi a malomk többnyire nyábiratokosok tulajdonát képezik es birtojogukhoz tartoznak, es rendszerint hosszabb időtartamra szerződésekkel zsidóknak vannak bérbe adva, számtalan szorgalmas zsidó molnár kereselől meg lett fosztva es számos malom azon vidéken vesztig áll, a vevőre pedig a lakosság nagy kárára kinnakzatlan marad. Ismét jó hasznó hajthatna az országunk.

pellation des Abgeordneten Dr. Hallwicz seitens Sr. Excellenz des Herrn Statthalters im böhmischen Landtage. Es wurde einstimmig anerkannt, dass diese Antworten nicht auf der Grundlage des wahren Sachverhaltes beruhen, der Müllerschaft Böhmens nicht sowohl als allerorts, sondern dieselbe befristigen oder zu befristigen Vermögen, dass die Mühlen-Industrie Böhmens unter der gegenwärtig practicirten, nur bei diesem Industriezweige als Abnormität dastehenden, ganz verkehrten Tarifpolitik zwischen Mehl und Getreide nicht dem Ganzen zugeführt werden muss, fürde von der Regierung aus zahlreichen Petitionen und Handelskammerberichten bekannt sein. Die in der Petition des böhmisch-mährischen Müllerverbandes begründeten Petita, welche auch die Unterschreiben der übrigen Müllervereine trug, wurden stimmeneinhellig als richtig erkannt und der Regierungsvertreter nach altseltiger eingehender Erörterung auf das Dringende ersucht, der Regierung einen genauen Bericht erstatten zu wollen, damit dieselbe ehestmöglich dahin werke, dass die böhmische Mühlen-Industrie nicht ganz dem Untergange preisgegeben, sondern ihr wieder die Möglichkeit geboten werde, in ihrem heimischen Absatzgebiete arbeits- und concurrenzfähig zu bleiben; es wurde derselbe auch weiters gebeten, dem Verbande einen geneigten Bescheid zuzehen zu lassen.

Mehlaustausch gegen Körnerfrüchte. Von Seite der Wiener Handels- und Gewerbekammer wurde der k. Bezirksrathmannschaft Amstetten gegenüber auf die Anfrage, ob sich Bäckler durch den Versteich von Mehl und durch den Mehlaustausch gegen Körnerfrüchte einer Ueberschreitung ihrer Gewerbethegenisse schuldig machen, auf den Protocoll der Plenarversammlung der Kammer vom 12. October 1887, sub P. 37, vorläufiglich Erläss der der k. k. niederrösterreichischen Stättthalerei ddo. 3. October 1887, Z. 6140/87 verwiesen, welcher den Verkauf von Mehl Stätten der Bäckler regelt. Was den Mehlaustausch gegen Körnerfrüchte betrifft, so sei derselbe auf dem Lande wohl nur als ein in einzelnen Bäckergewerben gelegentlich vorkommendes Geschehnis zu betrachten, das überhaupt nicht als eine gewerbemässige Thätigkeit angesehen werden kann, weil dazu das Characteristische der Regelmässigkeit, der Allgemeinheit mangelt. Der gewerbemässige Austausch von Mehl gegen Körnerfrüchte sei jedoch nach dem Erlassen der Kammer analog den gewerbemässigen Verkäufe von Mehl durch Bäckler, zu behandeln und nach dem obenverwalteten Stättthalerei-Erlasse zu beurtheilen.

Entscheidung des deutschen Reichsgerichtes. Es war »Brodmehl« nach Probe gekauft worden. Das gelieferte Mehl entsprach zwar der Probe, erwies sich aber als ungeeignet zum Brodbacken. Der Käufer klagte deshalb gegen den Verkäufer auf Rücknahme des gelieferten Mehles und Erstattung des gezahlten Kaufpreises. Er drang mit seiner Klage durch, und zwar führt führt das Reichsgericht hierüber Folgendes aus: »Das Berufsgericht hat festgestellt, dass der Beklagte dem Kläger »Brodmehl« verkauft habe und dass darunter nach dem allgemeinen Sprachgebrauch wie nach der aus den vorliegenden Umständen, insbesondere aus dem budgenen Kaufpreise, klar hervorgehend als Absicht der Parteien nur solches Mehl verstanden werden könne, das sich zu einem geeigneten Nahrungsmittel für Menschen (Brod) verarbeiten lasse. Das von dem Beklagten gelieferte Mehl entspreche aber, wie die so sofort vorgenommene Backprobe ergeben habe, diesen Anforderungen nicht, und könne aus diesem als Futtermittel zu verwenden. Der Beklagte müsse sonach, da der geltend gemachte Mangel keineswegs aus der Probe zu erkennen gewesen sei und der Umstand, dass das gelieferte Mehl dem Muster entspreche, nicht genüge, um den Vertrag als richtig erfüllt erscheinen zu lassen, den von dem Kläger auf Grund des Vertrages und vor erlangter Kenntniss von der Unbrauchbarkeit des Mehles bezahlten Kaufpreis zurückzuerstatten. Dem analog den erlittenen Schaden ersetzen. In dieses Ausführen ist ein Rechtsirrtum nicht enthalten.«

Interessantes über die russische Mühlenindustrie. Wie The Miller berichtet, haben die unter dem Namen »Mitschgesetz« bekannten, die Vertreibung der Juden aus Russland bezweckenden, das Völkerrecht mit Füssen tretenden Beschränkungen einen schädlichen Einfluss auf die Müllerei in 834-Russland. Das Müllergewerbe in den Gouvernements Kiew und Podolien befand sich zumeist in den Händen von Juden, denen jedoch kraft dieses Gesetzes der Betrieb von Mühlen in Russland verboten wurde, dass künftighin kein Jude mehr in Russland eine Mühle erwerben oder pachten kann. Nachdem nun durch das »Mitschgesetz« zumeist Eigenthum der Grossgrundbesitzer und einen integrirenden Bestandtheil ihrer Grundrechte bildete und in der Regel mit langjährigsten Verträgen an Juden verpachtet werden, sind Hunderte von arbeitsamen jüdischen Müllern ihres Erwerbsberufes beraubt, so dass zahlreiche Mühlen jener Gebiete unthätig stehen und die Wasserläufe unbenutzt zum Brachliegen vertheilt sind, zum grossen Schaden der Bevölkerung selbst.

kenyér európai nyelvünknek nagyon is visszafelelt, hogy ne mondjuk undorító, mert nehéz és gyanus, sűrűs sárga színi. A legjobbnak tekintik ott a Californian 3. számi lisztet, mely bizony nagyon alacsony szám nálunk. Azonkívül sűrűnek még pogácsát és egyéb finomabb, édes süteményeket készítenél nem alatti, melyeknek készítésénél a japáni egész leleményességét kifejté, a legfőbb alalak kitalálása czéjából. Ezen készítmények sem válnának be itteni főmepi sűrűmennyek, a mennyiben erő-s izléstelen, de nagyon olcsó, mert egy pár krajczárért egész egy papírszékóval tele süteményt kapni. Az ottani — yokohamai — leg-híresebb sütőgézek a Fugeto-do és Tsuhoja, melyek már valóban szép szivacsos s izlést süteményeket állítanak elő.

Baranina név alatt egy állami cégnek azonos nevű ipariági Havanában lehozni, a mennyiben, a mint írják, sikerült volna neki az ottani pisang-növényből új lisztet előállítani, mely a megejtett vegyelemzési s egyéb kísérletek szerint sokkal táplálóbb, mint a rizsist és rizzszel, halbal, tengeri vagy ságvál keverve igen jó ízű eledelt képez.

KERESKEDELEM ÉS FÖRGALOM.

A Pannónia gőzmalom-társaság igazgatószága közléssel tartott ülésében elhatározta, hogy a készletek értékesítéseknél leírta azt a befolyt üzletében eredményezett 175,576 frt 50 krajczi nyerevényre vonatkozó következő javeslatokat fogja a február hó 10-én tartandó közgyűlés elé terjesztieni: Épületek és gépek értékesítése számlájára 82,482 frt 68 kr., a tartalék-alapnak 280,000 frtra való emelésére 8646 frt 64 kr., kötes kövele-telek tartalékájaként 20,000 frtra való emelésére 3530 forint 96 kr., adóirtalékok 10,000 frt, jutalékokra 9309 frt 39 kr., 5% osztaléokra 61,000 frt, új számlára 603 frt 93 kr.

A Lujza-gőzmalom-részvénytársaság igazgatószága és felügyelő-bizottsága legutóbb tartott gyűlésükön elhatározta, hogy az 1891-ik évi február 21-ikére összehívott közgyűlésnek azt fogják javasolni, hogy az 1890. évi osztalékot közgyűlényként 22 frtban vagyis 13% százalékos állapítsa meg. A törlesztési alaphoz 41,003.17 frt, az adóalaphoz 10,000 frt, a tartalék-alaphoz 20,450.48 frt esatolást fogják javasolni.

A magyar általános hitelbank egyesült gőzmalma, mint értesítünk, az 1890-ik évben 200,000 forintnál valamivel nagyobb tiszta nyereséget értek el.

A nagy, leszámított és pénzváltó-bank budapesti közkarátáinak forgalmi kimutatása:

mm.	frt.
286,039	3,088,000
32,760	353,600
összesen	318,799
	3,442,500
32,093	548,400
266,706	2,894,100

Részletes:

buza	56,063	repece	21,207
roza	9,069	liszt	28,224
árpa	58,292	különfélék	15,293
kab	14,156	szilva és szilvaiz	8,883
köles	—	czukor	9,976
hüvelyesek	15,443		

Nagybó mőrvű őrtési reductióra vannak kényeszeritve Németország malmai a zord időjárás által. Így a markai gőzmalom-részvénytársaság Wittenben kényeszeritve látja magát üzemet esti 9 óráig reggeli 6 óráig szüneteltetni. A Rotterdamban megrézközött káliföld zabona, mely nálunk az északnémetországi malomok nem kövessék az ottani igényeknek megfelelő lisztet előállítani, nem szállítást még hajókban a Rajnára, a vasúton való szállítás pedig nagyon sokba jönne, attól eltekintve, hogy a veszté es időszert nem képes a fokozott forgalmat kielégíteni. Épen csak annyi káliföld gabonát lehet vasúton hozatni, a mennyi a **csökkentett üzemből** szükséges.

das Stübchen wieder ab, doch ist dieses Brod nach unseren Begriffen sehr geringwerthig; es ist schwer und von unappetitlich grauer Farbe. Als bestes Mehl soll in Japan Californian Nr. 3 angesehen werden, welches bei uns eine sehr tiefe Nummer ist. Ausserdem werden aber auch andere Kuchensorten gebacken und verkauft. Kashi-Brod entspricht ungefähr unserem Gabelbrot oder Milchbrod, bei welchem die japanischen Bäcker ihrer Phantasie die Zügel schiessen lassen. Diese Kuchen sind jedoch kräftig und geschmacklos für europäische Gassen, sie sind aber sehr billig, denn für ein Kreuzer kann man einen ganzen Papierschiff voll kaufen. Als die berühmtesten Backstücken gelten in Yokohama die von Fugetsu-do und Tsuhoja, welche die schönsten schwammigen Backereien herstellen.

Unter dem Namen Baranina soll eine Firma in Gihara eine neue und lucrative Industrie in Havanna eingeführt haben, indem es ihr gelang, ein Verfahren zu entdecken, um aus den dortigen Pisangpflanzen ein Mehl herzustellen. Chemische Untersuchungen zeigen — so wird berichtet —, dass dieses Mehl weit mehr nährende Bestandtheile enthält als Reis und mit Bohlen, Mais oder Sago gemossen, ein sehr nahrhaftes Gericht bildet.

HANDEL UND VERKEHR.

Pannónia-Dampfmühl-Gesellschaft. Die Direction der Pannónia-Dampfmühl-Gesellschaft hat in ihrer jüngst abgehaltenen Directionssitzung beschlossen, der am 10. Februar stattfindenden Generalversammlung folgende Vorschläge bezüglich Verwendung des nach entsprechender Minderbewertung der Vorräthe resultirenden Gewinnes für das abgelaufene Geschäftsjahr per fl. 175,576.50 zu unterbreiten, und zwar: Für Amortisationen fl. 82,482.68, für Erhöhung der Reserverunde auf fl. 280,000 fl. 86,49.64, für Erhöhung der Dividendenreserve auf fl. 20,000 fl. 35,30.96, für Steuerreserven fl. 10,000, für Tantiemen fl. 3,509.39, für fünfprozentige Dividende fl. 61,000, für Vortrag auf neue Rechnung fl. 603.93.

Lousen-Dampfmühl-Actien-Gesellschaft. Die Direction und der Aufsichtsrath der Lousen-Dampfmühl-Actien-Gesellschaft in Budapest haben in ihrer heute stattgehabten Sitzung den Beschluss gefasst, der für den 21. Februar 1891 einzuberufenden Generalversammlung für das abgelaufene Betriebsjahr 1890 die Vertheilung einer Dividende von fl. 22 = 13% Percent in Vorschlag zu bringen. Dem Amortisations-Conto werden fl. 41,003.17, dem Steuerreserver-Conto fl. 10,000, dem Reservofondo-Conto fl. 20,450.48 zugewiesen.

Die Vereinigten Dampfmühlen der Ungarischen Allgemeinen Creditbank haben — wie wir erfahren — im Jahre 1890 einen Reingewinn von etwas über fl. 2,000 erzielt.

Verkehrs-Anweis des Budapestester Lagerhauses der Ungar. Escompte- und Wechselbank:

Lagerstand am 31. Dez. 1890 Abends	260,039	3,088,000
Einlagerung vom 1. bis 15. Jan. 1891	32,760	353,600
zusammen	318,799	3,442,500
Auslagerung vom 1. bis 15. Jan. 1891	52,093	548,400
Lagerstand am 15. Jan. 1891 Abends	266,706	2,894,100

Specification:

Weizen	86,063	Reps	21,207
Roggen	9,069	Mehl	28,224
Gerste	58,292	Diverse	15,293
Hafer	14,156	Zweitschicken und Leqnar	8,883
Hirse	—	Zucker	9,976
Hülsenfrüchte	15,443		

Zu Betriebsesehränkungen in grösserem Umfang sind die Mühlen Deutschlands in Folge des Witterungs-umbilden genöthigt. So sieht sich die märkische Mühle-Act-Ges. in Witten gezwungen, den Betrieb von Abends 9 Uhr bis Morgens 6 Uhr einzustellen. Das in Rotterdam ankommende ausländische Getreide, ohne welches die norddeutschen Mühlen zu den dortigen Anforderungen genügendes Mehl nicht herstellen können, kann augenblicklich auf dem Rhein nicht zur Verschiffung gelangen, und die Bahnrecht würde zu theuer zu stehen kommen, abgesehen davon, dass die Eisenbahn zur Zeit nicht im Stande ist, den gesteigerten Verkehr zu bewältigen. Nur so viel ausländisches Getreide, als für den **eingeschränkten** Betrieb erforderlich ist, kann mittelst Balz behoven werden.

Molnár-syndikátus Angolországban. Angolország északi részében egy molnársyndikátus van alakulóban, mely 2,000,000 forint sterling töké föléll fog rendelkezni.

A buzaüzlet Adelaidában, múlt évi november 30-án onnan két leveleli tudósítások szerni, a kikötői munkások nagy strikának befejezése után kedvező lendületet vett és élelően folyik a rakodás Nagy-Britannia számára, úgy, hogy a régi terméshelyek egészen jelentéktelen mennyiség fog áramlani az új campaghba. Az aradás már sok helyen megkezdődött és bár a mennyiség tekintve az eredmény meglehetősen szabálytalanul ingadozik, mégis bizonyos, hogy a minőség mindenütt kitűnő és a mezgazdákat kielégíti. Az utolsó két hónapban a kivétel 19,800 t-t tett és a régi terméshely még 63,797 t látható készlet áll rendelkezésre. Az új terméshely december folyamán valószínűleg megerkező kis mennyiségekkel együtt, az e havi rakodásokkal beleszámítva, az évi összes herakodások valószínűleg 300,000 t-t fognak kitenni. *Lisztbén* is ilyen élelk volt az üzlet és ho folyamán és az árak erősen tartották magukat. Legjobb gőzmalomli liszt 9/85 -án, elsőrendű sáma liszt 8/12, elsőrendű háztartási fajla 7/10 -án kelt el. L-ankint Kórnának és malommalomláknak buszlenkint 8/4 -ért fog kelete volt.

Chile lisztexportkedelméről a következő tudósítás közli a „Bulletin des Halles:“ Alg van meg 10 esztendőre, hogy Chile, az amerikai Egyesült-Államok, sőt még Franciaország is vithetel lisztet *Buenos-Ayres*-be. Angolország telenes rakományokat szállít Chile felé, kizárólag, Angolország egész hajórakományokat küldött menté teszi, maccaroni és egyéb léstanemlékből a kikötőbe. Ma hazatlan keresnek ezen terményeket a beviteli kimitalásokban. Nagy malom-és silóipari telepek létesítést és fejlődést ki ez idő alatt oly módon, hogy a saját szükségleten kívül még meglehetősen telences föléll is marad rendelkezésre. Még azelőtt csak néhány 10 alkal hajott és számlalomból fenn az országban, most már nemcsak Buenos-Ayresban, hanem a tartományi fővárosokban is tekintélyes és számos gőzmalom keletkezett és ez az ipar már annyira megerősödött, hogy nemcsak egész Argentiniát képes ellátni, hanem meglehetősen tekintélyes mennyiségű *Brazíliába is szállít*. Szint-úgy a silóipar is, mely itt igen nagy fontosságú, nevezetesen haladást tett. Ennek nemcsak az a feladata, hogy a városokat és falvakat a mindennapi kenyérről ellássa, hanem még így nyílik számára még a helyi tartományok lakosságának ellátható száraz ketszersüllet való ellátása körül is, mint a minőt a hajók szoktak magukkal vinni, ha hosszú tengeri utat kelnek. Ezen készletszerű ellátásra gyári üzemet igényel és míg itt, mint mindenütt, a kenyérsütés kis mesterek által végzik, a ketszersült ellátására két, napokint nagyobboból, gőzzel dolgozó ipari telep áll fenn, melyek közül az egyik egy franczian, a másik egy észak-amerikaiak a hirtoklában van. Valamennyi bevándorló nemzetiség a maga hazai kenyérről meghonostolta, úgy, hogy kénytelen megkülönböztetni a helyi kenyérről készült kápnit: franczia kenyérről párisi miníra és izletesen létesít, olasz kenyérről ugyamován (száraz) mint az előbbé, eskü hogy kisebb cipőkben, a lecsék bevándorlók spanyol kenyérről, a kik a létszóhoz zsírt is adnak és végül egy készletszerű fajla kenyérről, melyet narancsagyságu cipőkben készítenek és mely nagyon sokáig élvezhető állapotban marad.

Nagykikötői gőzmalom részvény-társaság. A társaság igazgatósága, mint értesítünk a felelty-éven elért teljes nyereség felosztására néve a következő befolyást fogja a közgyűlés elé terjeszteni: osztalékul összesen 33,750 ft (= 7 $\frac{1}{2}$ %) fizetésekké ki a részvényeseknek, az általános tartalékalaphoz 10,000 ft, az értéklérsítési tartalékalaphoz pedig 31,000 ft esztalétszámra.

Lisztkivétel Fiuméből nyugatra 1890-ben. Fiuméből írják: A Magyarországhoz a fávó fekvő nyugatra való lisztkivétel közvetlenül kikötőkön a kedvező forgalmú pótlókat viszonyok, nemkülönben a czónák meglévő hajózási vonalai következtében az első rangot foglalja el, ami a következő forgalmú számkok legjobban bizonyítanak. Ezek szerint az előző éven a jelenléti irányban kivételül összesen 893,736 munitás liszt, ebből mint 570,177 m. Nagybritanniába, 120,000 m. Franciaországba, 56,352 m. Portugáliába, 1005 m. Spanyolországba, 840 m. Hollandiába és Belgiumba, 142,852 m. Délamerikába. A nagy orlé-fabrikátok a múlt évben kivételül ugyamován okokból fogva Triesztben áll vésti utat, különösen a török tartományokba szánt név jelentéktelen szállítmányok, nemkülönben a Vörösterengő vidékére.

Müller-Syndikat in England. Im Norden Englands ist ein Müller-Syndikat in der Bildung begriffen, welches über ein Capital von 2,000,000 Pfd. St. verfügen wird.

Das Weizengeschäft in Adelaide. Im nach brittischen Nachrichten von dort, ddo. 30. November v. J. bei Beendigung des grossen Strikes der Dockarbeiter einen günstigen Aufschwung genommen und es wird floll für Grossbritannien geliefert, so dass von den alten Erate nur ein ganz unbedeutendes Quantum in die neue Campagne hinüber genommen wird. Die Ernte hat schon an manchen Orten begonnen und obgleich das quantitative Ertragniss ziemlich ungewiss ist, so ist doch die Qualität aller Orten eine exzellente ist und die Landwirthe befriedigt. In den letzten zwei Monaten betrug die Ausfuhr 19,800 t und sind jetzt an sichbaren Vorräthen noch 63,797 t von den alten Erate verfügbar. Mit den von der neuen Erate im Laufe des December wahrscheinlich eintreffenden kleinen Quantitäten dürften inclusive der Verladungen dieses Monats die Gesamtverschiffungen des Jahres das Quantum von 300,000 t erreichen. Auch in Mehl war des Geschäft in Monatsrate recht lebhaft und Preise sehr behauptet. Für Dampfmehle beste Marke wurde L. 9/26, für die Sorten Flachmehle L. 8/126, für Haushaltssorten L. L. 7/10 per t bezahlt. Kleie und Mühlenabfälle hatten zu 8 $\frac{1}{2}$ p. per Bush. hiesigen Absatz.

Ueber den Mehlhandel Chiles berichtet das „Bulletin des Halles:“ Es sind kaum 10 Jahre her, dass Chile, die Vereinigten Staaten von Amerika und selbst Frankreich Mehl nach Buenos-Ayres einführen in der Lage waren, England und die betrieblische Ladungen von trockenem Zwieback; Italien ganze Schiffsladungen von Nudeln, Maccaroni und ähnlichen Backwerken nach jenen Hafen. Verglichen würde man jene Produkte heute in den Weltmärkten suchen. Grosse Anlagen für Mülerei und Bäckerei wurden innerhalb dieses Zeitraumes etabliert und haben sich in einer Weise entwickelt, dass ausser dem eigenen Bedarfe ein ziemlich bedeutender Ueberschuss zur Verfügung steht. Während früher er einzig durch Fierledigung bedriehene oder Windmühlen im Lande bestanden, gibt es jetzt nicht blos in Buenos-Ayres, sondern auch in den Provinzstädten städtliche und zahlreiche Dampfmühlen, und ist diese Industrie daher bereits so erstarkt, dass sie nicht nur das ganze Argentinien zu versorgen, sondern auch in ziemlich bedeutendem Masse nach Brasilien zu exportieren im Stande ist. In gleicher Weise hat das Bäckergewerbe, hier von grosser Wichtigkeit, manhafte Fortschritte gemacht. Es handelt sich für dasselbe nicht allein um die Versorgung der Städte und Dörfer mit den täglichen Brod, sondern um das ganze Feld der Versorgung des Innern mit einem halbbaren trockenem Biscuit, wie einen solchen Schiffe für ihre langen Seereisen mitzunehmen pflegen. Die Erzeugung dieses Biscuits erfordert einen industriellen Betrieb und während hier wie überall die Brodbackerei von kleinen Meistern ausgeht wird, bestehen für die Fabrikation von Biscuit, zwei sich täglich vergrößernde Dampfbetriebe, von denen der eine in Besitze eines Franzosen, der andere in dem eines Nordamerikaner ist. Jede der eingewanderten Nationen hat ihr heimisches Brod für eingeführt, so dass wir der Hauptsache nach vier verschiedene Brodsorten hier vorfinden: das französische Brod, nach Paris' Art bereitet und recht schmackhaft; das italienische nach den gleichen Teige wie das vorstehende gemacht, aber in kleineren Läden. Das spanische Brod der hiesigen Einwanderer, welche den Teige Feil zusetzen, endlich eine Art Biscuit in Läden von der Grösse einer Orange, welche sich sehr lange in gut geschlossenen Zustande erhalten lassen.

Gross-Kikötiner Dampfmühl- Actien-Gesellschaft. Die Direction der Gesellschaft wird wie uns gemeldet wird — den Actionären folgende Verwendung des im abgelaufenen Jahre erzielten Beingewinnes vorschlagen: Vertheilung einer Dividende im Gesamtbetrage von 33,750 fl. (= 7 $\frac{1}{2}$ %), Zuweisung von 10,000 fl. an den allgemeinen Reserवाद und von 31,000 fl. an den Reserवाद für Werthabnützung.

Zum Mehlexport über Fiume nach dem Westen im Jahre 1890. Man schreibt aus Fiume: In der Vermittlung der Mehlansfuhr aus Ungarn nach den nördlichen westlichen Absatzgebieten nimmt unser Hafen zu gelegenen wesentlichen verkehrspolitischen Verhältnisse, sowie seiner entsprechenden Verhältnissen den ersten Rang ein. Die nachstehenden Frequenzziffern zeigen dies zur Genüge; danach ist im Vorjahre nach dem Mehltransporte die erste Verladung; im Jahre 1889 betrug die Meterzentner Mehl, wovon nach Grossbritannien 570,177 Meterzentner, nach Frankreich 120,000 Meterzentner, nach Portugal 56,352 Meterzentner, nach Spanien 1005 Meterzentner, nach Holland und Belgien 840 Meterzentner, nach Südamerika 142,852 Meterzentner bestimmt waren. Der Export des ungarischen Ferkeln ist nach dem Osten geht hingegen aus gleichen Ursachen Fortgesetzt die nach ungarischen Sendungen nach den türkischen Besitzungen, nach den Gebieten des Rothen

Egyiptomba, Nyugat-Afrika, Indiába stb. szánt lisztet Triestből Kündölk gőzszék szállított.

Lisztkivittel Fiumából decemberben, Fiumából szállított: Glaszowba 17,1183 q, Liverpoolba 11,5979 q, Londonba 36,729 q, Hallba 12348 q, Barcelonába 300 q, Antwerpenbe 710 q, Borsauxba 850 q, Honenbe 17,600 q, Marsellebe 300 q, Liszabonba 829 q, Braziliába 15,181 q, nach Brasilien 18,181 q, kikötőbe 2992 q. Ebből szállított az első budapesti malom 13,0328 q, Luja-malom 32828 q, a hitelbank egyesült malmai 32112 q, Pannónia 20151 q, Concordia 44970 q, Erzsébet-malom 302828 q, Victoria 14,7008 q, Gisella 188678 q, pesti lengyelmalom 25844 q, molnárók és sütők malma 911 q, István-malom 41656 q, Haggenmacher 7440 q, Zákálj-Fiume 22938 q, Kikindár malom 7082 q, zágrábi 200 q, Blüh-Jüszet 17316 q, Pick és Fischer 10116 q, Neuman Arad 200 q, Losenoz 100 q, J. F. Lohmayer 7112 q, B. Back, Szeged 6016 q, Eszék 12192 q, Szatmár 1018 q, Bauer Lajos 3048 q, Tenesvári 900 q, Schmidt Topfez 306 q, Isest sültök 2254 q, első horvát károlyvárosi 3048 q, Emilia, Nagyvárad 100 q, belgrádi 210 q, kaposvári 2032 q, szeszmalom 77,621 q, az előző hónapokban 815,975 q, mindössze 880,7375 q.

Az amerikai Egyesült-Államokból való buza- és lisztkivittel 1890 december havában 1,180,000 q (= 1 telt (1889-ben 1,450,000 q), Julius 1-6) december 30-ig 5,691,000 q (= 1889-ben 6,850,000 q). A felsorolt adatok hivatalos forrásból vannak merve, és a liszt bennük 1 barrel liszt után 4 1/2 bushel buza alapján buzára van átszámítva.

Kalifornia lisztkivitele a rendelkezési helyek szerint az 1889-ik év október hónapban következő volt: Angolszország 72,100 bushel, Kündölk 32106, Amerika középállamába 15,976, a Havai szigetekre 4124, Ecuador 1575, Panama 920, Mexikóba 307, Japánba 7870, Brit-Kolumbiába 105, Philippin szigetekre 1500, a társas szigetekre 1841, Braziliába 250, a Marquesas és Samoa-szigetekre 10—10, ázsiai Orszórszagra 125, összesen 137,888 bushel, 573,726 dallér értékben. A kivitel fokozatosan emelkedett.

STATISZTIKA.

A gabona, hüvelyesek, liszt és ártemények s rizkivitteli december havában a következő volt: buza összesen 507,171 méterásza, rozs és kétszeres 108,139 mm., árpa 260,884 mm., zab 48,451 mm., kukorica 99,945 mm., latakia 4693 mm., köles 8183 mm., babb 23,226 mm., másféle hüvelyesek 2645 mm., malaja 10,657 mm., rizza 12,199 mm., liszt 402,178 mm., másféle ártemények 10,012 mm. Gabonakivitteli túlvonólag Ausztriába irányult, hasonlóan az ártemények kivitelé is. Buzából Ausztriába ment 420,025 mm., Svájcba 68,090 mm., Németországba 10,091 mm., Olaszországba 2965 mm., oroszál Ausztriába ment 105,174, kétszeresből 1436 mm., árpából Ausztriába 190,320 mm., Németországba 54,391 mm., Belgijumba 22,303 mm., Hollandiába 15,073 mm., Svájcba 7700 mm., Olaszországba 2965 mm., Franciaországba 393 mm., Bosznia és Herzegovinába 102 mm., Zabló Ausztriába 48,449 mm., kukorizából 94,624 mm., Németországba 3485 mm., Svájcba 1819 mm.; babból Ausztriába 5326 mm., Franciaországba 6900 mm., Svájcba 3329 mm., Németországba 3122 mm., Hollandiába 2986 mm., más államokba 2487 mm., másféle hüvelyesekből is legtöbb ment Ausztriába és pedig 1776 mm., malajából Ausztriába 5270 mm., Németországba 4534 mm., Svájcba 2721 mm., oroszál Ausztriába 10,735 mm., Bosznia és Herzegovinába 497 mm., a Balkán-félszigetre 400 mm., Görögországra 330 mm., Szerbiába 219 mm., liszt Ausztriába 290 mm., Nagybritanniába 33,921 mm., Franciaországba 20,912 mm., Braziliába 15,072 mm., Dániába 1375 mm., Portugáliába 8298 mm., Németországba 9435 mm., Svájcba 6404 mm., Bosznia és Herzegovinába 5031 mm., Olaszországba 1005 mm., Szerbiába 896 mm., Belgijumba 711 mm., Spanyolországba 300 mm., egyébből 401 mm., másféle árteményekből Ausztriába 9407 mm., egyébből 605 mm., jutott exportra.

A lisztkivittel Braziliába Ausztria-Magyarországból rio de Janeiro konzulátus jelentése szerint máj. év november havában kiköt. *Paraná* országba 11,190 zsák, *Mogi* országba 3000 hordó, *Dubai* 5554 hordó, *Rio de Janeiro* 1650 hordó lisztet és 205 lada tézsanienűket és *Santos* 150 hordó lisztet, más piacokra 850 zsák lisztet és 200 zsák korpát. *A Rio de Janeiro* való összes lisztkivittel összekötött volt és kitélt a fentmelt ausztria-magyarországi származású 1650 hordón kívül 15,860 hordó Észak-Amerikából és 100 zsákot Új-Seclandból. A vásár

Meeres, Egypten, West-Afrika, Indien u. s. w. benüzítte die ab Triest ausgehenden Dampferlinien.

Mehl-Export aus Fiume im December. Nach Glaszow 17,1183 q, nach Liverpool 11,5979 q, nach London 36,729 q, nach Huli 13248 q, nach Barcelona 300 q, nach Antwerpen 710 q, nach Borsaux 850 q, nach Honen 17,600 q, nach Marselle 300 q, nach Liszabon 829 q, nach Brasilien 18,181 q, nach anderen südamerikanischen Häfen 2992 q, Hieran waren beteiligt: 1. Ofen-Pester 13,0328 q, Louisen 32828 q, ver. Dampfn. der Luft 32112 q, Pannonia 20151 q, Concordia 44970 q, Elisabeth 302828 q, Victoria 14,7008 q, Gisela 188678 q, Pester Walmühle 25844 q, Müller und Bäcker 2911 q, István 41656 q, Haggenmacher 7440 q, Zákálj-Fiume 22938 q, Kikindár 7082 q, Agrar 200 q, Jos. Bloch 17126 q, Pick & Fischer 10116 q, Neuman Arad 200 q, Losenoz 100 q, J. F. Lohmayer 7112 q, B. Back, Szegedin 6016 q, Eszeker 12192 q, Szatmár 1018 q, Alb. Bloch — q, Bauer Lajos 3048 q, Temesvárer 900 q, Schmidt Topfez 306 q, Wiener Bäcker 2254 q, erste kroatische Károlyváros 3048 q, Emilia, Gwardswarden 109 q, Belgrader 210 q, Kaposvárer 2032 q; zusammen 77,621 q, in den vorhergehenden Monaten 815,975 q, Totale 883,7375 q.

Die Ausfuhr von Weizen und Mehl aus den Ver Staaten von Amerika umfasst im Monate December 1890 1,180,000 Qrs (= 1,450,000 Qrs in 1889). Vom 1. Juli bis 30. December 5,691,000 Qrs (= gegen 6,850,000 in 1888). Die vorstehenden Ziffern sind aus officiellen Quellen geschöpft und sind darin Mehl in Weizen auf Basis von 4 1/2 Bush. Weizen pr. Barrel Mehl umgerechnet.

Die Ausfuhr von Mehl aus Californien, nach Bestimmungsorten geordnet im Monate October 1890, wird in Folgendem nachgewiesen: nach England 72,100 Bbs., China 32,166, Centralasien von Amerika 14,976, Havai-Inseln 4124, Ecuador 1575, Panama 920, Mexico 307, Japan 7870, Britisch Columbia 105, Philippinen-Inseln 1500, Gesellschafts-Inseln 1841, Brasilien 250, Marquesas- und Samoa-Inseln je 10 und nach dem asiatischen Russland 125, zusammen 137,888 Bbs. im Gesammtwerthe von D. 573,726. Die Ausfuhrmengen zeigen eine gradlinig steigende Tendenz.

STATISZTIKA.

Unser Getreide-, Hülsenfrüchten-, Mehl- und Mahlproducten-Export im December 1890 war in Metzerenten: Weizen 507,171, Korn und Halbrucht 10,819, Gerste 290,884, Hafer 48,451, Mais 99,945, Buchweizen 1693, Hafer 2133, Bohnen 33,226, diverse Hülsenfrüchte 2645, Malz 10,657, Reis 12,199, Mehl 402,178, diverse Mahlproducte 10,012. Ebenso der Export an Mahlproducten. Von Weizen gingen nach Oesterreich 426,025, nach der Schweiz 68,090 nach Deutschland 10,091, nach Italien 2965 Metzerenten. Von Korn nach Oesterreich 105,178, von Halbrucht 1436, von Gerste gingen nach Oesterreich 190,320, nach Deutschland 54,391, nach Belgien 22,303, nach Holland 15,073, nach der Schweiz 7788, nach Italien 698, nach Frankreich 393, nach Bosnien und Herzegovina 102 Metzerenten. Von Hafer gingen nach Oesterreich 48,449 Metzerenten, von Mais gingen nach Oesterreich 94,624, nach Deutschland 3485, nach Frankreich 1819, nach Metzerenten. Von Bohnen gingen nach Oesterreich 5326, nach Frankreich 6900, nach der Schweiz 3325, nach Deutschland 3122, nach Holland 2986, in andere Staaten (Amerika) 2487. Von Malz gingen nach Oesterreich 3259, nach Deutschland 4534, nach der Schweiz 2721 Metzerenten. Von Mehl gingen nach Oesterreich 29,090, nach Grossbritannien 33,921, nach Frankreich 20,912, nach Brasilien 15,072, nach Portugal 8298, nach Deutschland 9435, nach Italien 1005, nach Serbien 896, nach Belgien 711, nach Spanien 300, nach anderen Staaten 404 Metzerenten. Von sonstigen Mahlproducten gelangten nach Oesterreich 9407 Metzerenten zum Export.

Die Mehlfuhr in Brasilien umfasst aus Oesterreich-Ungarn im Monate November v. J. nach den Berichten unserer Consuls in Rio de Janeiro: nach Pernambuco 11,150 Sack, nach Macio 3000 Fass, nach Bahia 355 Fass, nach Rio de Janeiro 1650 Fass Mehl und 205 Kisten 1650 Fass Mehl nach Santos 150 Fass Mehl, nach anderen Plätzen 850 Sack Mehl und 200 Sack Kleie. In Rio de Janeiro waren die Gesammtfuhrungen an Mehl massig und bestanden ausser obigen Ziffern in 1650 Fass Gestrang-mehl, Mehl nach um 15,860 nordamerikanischen und 100 Sack neuseeländischem. Der Markt schloss fest mit den nachstehenden Preisen (in Milreis): Trieste Economo SSSF. 17,250,

száradón záródott következő árrakal (milsreft-ekhen*): Trieste Ezionmo SSSF 17.250, First Richmond Dunlop & Gallego 17, First Baltimore 16.750—17, Second Baltimore Interior and Western 16.250—16.750, River Plate névelésen 13.500—14.500 per 1/2 zsák. Helybeli malomok 14.750—16.250 per 1/2 zsák. A helybeli malomok liszének fogyasztása láthatólag emelkedik, mert először arra által az itteni nagy kenyérszikkóknál (Compagnia de panificatori) nagyobb fogyasztásának biztosítása. A kisebb sítőkék részben cladák üzleteiket és e társaságot a kicsinyben való árusítást vetették át. Egy osztrák malomlejáróló czég ajánlatokat tett s.-Paolra néző.

Nagy-Britannia lisztbevetele a származási országok szerinti sorrendben 1890-ben cwt-ekben (1 cwt = 112 ang. font = 51 kg) kint: *Bavaria*: Németországból 894,836, 532,360. L. értéken számban az előző évi 155,183-czal 633,699 L. értéken, Franciaországból 102,763, 62,778 L. (90,613, 56,841 L. számban, Ausztria-Magyarországból 1,369,887, 909,521 L. (1,838,115, 1,288,922 L. számban), Északamerikai Egyesült-Államok 12,025,800, 6,743,008 (12,067,827 L. 5,677,000), Britisch-Nordamerikai 933,422 L. 523,287 (egyen 1,498,892 L. 628,729 per verschiebenen Ländern 446,622 L. 251,745 (egyen 378,565 L. 220,370). Dies ergibt ein Totale von 15,773,336 Cwts. im Werthe von L. 3,074,220 (gegen 14,699,201 im Werthe von L. 8,529,365) von L. 3,074,220 (gegen 14,699,201 im Werthe von L. 24,066 v. 19,365).

Angolszász legfontosabb kőitőknek buza-készletét az 1890-ik év végén következők voltak.

	1890	1889	1888
	Qrs.	Qrs.	Qrs.
London	350,000	235,411	459,018
Liverpool	335,570	290,333	354,025
Hull	119,766	104,241	180,000
Bristol	91,192	87,181	127,200
Glasgow	115,039	81,888	118,964
Dublin	100,000	88,737	102,431
Belfast	11,500	10,500	25,143
Londondyéri	15,000	12,600	11,200
Összesen	1,158,997	916,697	1,587,081

A gabona átlagárak nyelveket az eszaki-amerikai Egyesült Államok mezőgazdája az utolsó hat évben elérték, a következő táblázatban vannak összehasonlítva (dollároknak és centeknek: 1 D. = 4/25 márika (a 56/40) = 240 c. e. fr.)

	1890	1889	1888	1887	1886	1885
buza bshl.-kint 84	69/8	92/6	68/1	68/7	77/1	77/1
tengeri	50/1	28/3	34/1	44/4	36/6	33
zab	42/2	23	27/8	30/1	29/8	28
roz	62/9	45/7	59/1	54/4	53/1	56
árpa	64/3	42/7	59/6	32/2	53	56
takarék	57/7	51/8	63/6	56/1	54/4	56
hurgonya	77/7	40/3	49/1	68/5	45	45
széna	7/4	7/88	9/35	9/34	7/36	8/62

A kenyérmények bevetele Nagy-Britanniában (országok szerinti rendezve) 1890-ben cwt-ekben (1 cwt = 112 angol font = 51 kg) kint: az 1889. év megelőző adatai zárjék közt vannak): *Japan* 69,474,180 cwt, 23,584,616 L. értéken; *India* Oroszországból: 19,389,025 cwt, 7,481,457 értéken, Németországból 1,100,846 cwt, 437,619 L. értéken, Franciaországból 590 cwt, 182 L. értéken, Portugalszágból 390,258 cwt, 310,112 L. értéken, Románia 4,658,735 cwt, 1,845,770 L. értéken, Egyiptom 425,455 cwt, 142,862 L. értéken, az északamerikai Egyesült-Államok atlanti kikötőiből 6,127,255 cwt, 3,971,551 L. értéken, a Pacific-víziókról 10,773,810 cwt, 4,323,256 L. értéken, Chile 24,000 cwt, 9026 L. értéken, Brit-India 9,111,582 cwt, 3,461,843 L. értéken, Ausztrália 3,057,693 cwt, 1,270,368 L. értéken, Brit-Eszakamerika 1,128,349 cwt, 463,089 L. értéken, egyebek 3,481,587 cwt, 1,396,818 L. értéken (az előző évi összes 56,602,071 cwt-rel szemben 22,593,838 értéken. *Árpa* 16,777,888 cwt, 4,386,408 L. értéken (17,415,943 számban, 4,908,947 L. értéken); *zab* 12,727,186 cwt, 3,908,497 L. értéken (15,999,060 cwt-rel szemben, 4,472,598 L. értéken); *roz* 1,842,288 cwt, 603,069 L. értéken (1,686,512 cwt-rel szemben 563,503 L. értéken); *árpa* 3,344,918 cwt, 933,505 L. értéken (3,586,473 cwt-rel szemben 1,123,233 L. értéken); *tengeri búza* 43,437,534 cwt, 1,846,034 L. értéken (30,203,069 cwt-rel szemben 9808,581 L. értéken).

Nagy-Britannia összes bevetele búzában és lisztben az utolsó 3 esztendőben imperial quarterekben (= 480 angol font) kint:

	1890	1889	1888
a beföldi gazdák piaczi szállítványai	18,730,000	18,118,154	18,582,000
	8,000,000	8,182,278	7,750,000
Összesen	26,730,000	26,300,462	26,332,000

* 1 milreis = 1000 reis = 1/13 fr.

First Richmond Dunlop and Gallego 17, First Baltimore 16,500, River Plate (nominál) 13,900—14,500 pr. 2/2 Sack. Localé Mühle 11,750—12,500 pr. 2/2 Sack. Der Umsatz von Mehl der localen Dampfmöhlen nicht sichtlich zu, nachdem sein billigerer Preis ihm die grosse Brodbackergesellschaft (Compagnia de panificatori) als ausgiebige Abnehmerin gesichert hat. Die verschiedenen Bäckereien haben indessen ihre eigenen Geschäfte aufgegeben und den Kleinverkauf von jeder Gesellschaft übernommen. Eine österreichische Mühleneinrichtungsfirma hat für S. Paolo offerirt.

Die Einfuhr von Mehl nach Grossbritannien den Ursprungsländern nach geordnet, umfasst im Jahre 1890 folgende Quantitäten in Cwts. = 112 engl. Pfd. = 51 kg *Wizen*: aus Deutschland 894,836 im Werthe von L. 532,360 (gegen 1,155,189) W. v. L. 683,699, Frankreich 102,763 L. 62,778 (gegen 90,613 L. 56,841), Österreich-Ungarn 1,369,887 L. 909,521 (gegen 1,838,115 L. 1,288,922), Vereinigte Staaten von Nordamerika 12,025,800 L. 6,743,008 (gegen 10,067,827 L. 5,677,000), Britisch-Nordamerika 933,422 L. 523,287 (gegen 1,498,892 L. 628,729 per verschiebenen Ländern 446,622 L. 251,745 (gegen 378,565 L. 220,370). Dies ergibt ein Totale von 15,773,336 Cwts. im Werthe von L. 3,074,220 (gegen 14,699,201 im Werthe von L. 8,529,365) von L. 3,074,220 (gegen 14,699,201 im Werthe von L. 24,066 v. 19,365).

Die Wizenorröhre an den wichtigsten Hafenplätzen Englands umfassen zum Jahresrisse 1890 folgende Quantitäten:

	1890	1889	1888
	Qrs.	Qrs.	Qrs.
London	350,000	235,411	459,018
Liverpool	335,570	290,333	354,025
Hull	119,766	104,241	180,000
Bristol	91,192	87,181	127,200
Glasgow	115,039	81,888	118,964
Dublin	100,000	88,737	102,431
Belfast	11,500	10,500	25,143
Londondyéri	15,000	12,600	11,200
Total	1,158,997	916,697	1,587,081

Die Durchschnittspreise für Getreide, welche die Landwirthe der n.-a. Union innerhalb der letzten sechs Jahre erzielten, finden sich in folgender Tabelle dargestellt: (in Dollars und Cents; 1 D. = 100 c. = Mk. 2/5, a 56/40 = fl. 2/19 o. W.)

	1890	1889	1888	1887	1886	1885
Weizen pr. Bshl. 84	69/8	92/6	68/1	68/7	77/1	77/1
Mais	50/1	28/3	34/1	44/4	36/6	33
Hafer	42/2	23	27/8	30/1	29/8	28
Roggen	62/9	45/7	59/1	54/4	53/1	56
Gerste	64/3	42/7	59/6	32/2	53	56
Buchweizen	57/7	51/8	63/6	56/1	54/4	56
Erdfrucht	77/7	40/3	49/1	68/5	45	45
Heu	7/4	7/88	9/35	9/34	7/36	8/62

Die Einfuhr von Cerealien nach Grossbritannien (nach den Ursprungsländern geordnet) umfasst im Jahre 1890 folgende Quantitäten in Cwts. = 112 engl. Pfd. = 51 kg (Vergleichsziffern von 1889 in den Klammern): *Wizen* Cwts. 69,474,180 im Gesamtwerte von L. 23,584,616; *hievon aus Russland* 19,389,025 im Werthe von L. 7,481,457, aus Deutschland 1,100,846 im Werthe von L. 437,619, Frankreich 102,763 im Werthe von L. 182,778, 900,258 im Werthe von L. 310,112, Rumänien 4,658,735 im Werthe von L. 1,845,770, Egypten 425,455 im Werthe von L. 142,862, atlantische Halben der n.-a. Union 6,127,255 im Werthe von L. 2,571,551, Pacific von 10,773,810 im Werthe von L. 4,323,256, Chile 24,000 im Werthe von L. 9026, Britisch-India 9,111,582 im Werthe von L. 3,461,843, Australien 3,057,693 im Werthe von L. 1,270,368, Britisch-Nordamerika 1,128,349 im Werthe von L. 463,089, verschiedene 3,481,587 im Werthe von L. 1,396,818 (gegen ein sammt-Totale von 58,602,071 Cwts. im Werthe von L. 22,593,838). *Gerste* 16,777,888 Cwts. im Werthe von L. 4,386,408 (gegen 17,415,943 im Werthe von L. 4,908,947); *Hafer* 12,727,186 cwt, 3,908,497 im Werthe von L. 1,396,818; *Erbsen* 1,842,288 im Werthe von L. 603,069, *Mais* 43,437,534 im Werthe von L. 1,846,034 (gegen ein sammt-Totale von L. 8,081,060).

Der Gesamtimport Grossbritanniens an Weizen und Mehl betrug in den letzten 3 Jahren in Imperial-Quarters à 480 engl. Pfd.:

	1890	1889	1888
Marktbelieferungen der heim.	18,730,000	18,118,154	18,582,000
Landwirthe	8,000,000	8,182,278	7,750,000
Zusammen	26,730,000	26,300,462	26,332,000

* 1 Milreis = 1000 reis = fl. 1/13.

A másodikévi levő készletek ezidőszámtól valamivel nagyobbak, mint a múlt év megfelelő időszakában, de a fenti számok azt mutatják, hogy Nagy-Britannia évi szükséglete 26 $\frac{1}{2}$ millió qr.-i vagyis körülbelül 78 millió hl.-i lesz és annak körülbelül kétharmad része bevétel által lesz fedelve.

Nagy-Britannia összbeviteléből búzából és lisztből (ez utóbbi 72 $\frac{1}{2}$ %) alapon búzára számítva át az 1891 január 3-ával végződő 18 héten, összehasonlítva az utolsó két év megfelelő időszakával qr.-ekben = 280 angol font, a következő táblázatban van felülírve:

	1880	1880	1888	1880	1887	1888
	qr.	qr.	qr.	qr.	qr.	qr.
Búza	5.294.655	5.044.823	5.905.513			
Liszt búzártekből	1.653.883	2.012.735	1.817.087			
Angol búza	3.294.550	3.317.962	2.761.145			
Összesen	10.188.088	10.375.520	10.183.745			

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

A különböző gabbanemek süthetőségét illetőleg Maereker tanár Halle-ban (Szászország) kísérleteket tett, különös tekintettel volt ezekben a kisebb sikértartalomra és ezzel összefüggésben a sítőképességre. Az eredményt következőképpen foglalja össze:

1. Gyorsan érő gabnafajok, rendszerint sikérlusabb és különösen sítőképes lisztet adnak.
2. Nagyszemű gabona nem enged mindig nagy sikértartalomra és jó sítőképességre következtetni.
3. A sikérlusabb fajok rendszeren 1 $\frac{1}{2}$ -%-al több lényegtartalmat mutatnak fel mint a sikérlényesebbek.
4. A sikérgazdagabb fajok sítőképesebbek mint a sikérszegényebbek.
5. Egyetlen sikérlény gabonafaj sem volt rossz sítőképességű, ellenben gyakran történt, hogy egyik sikérszegényebb faj, ezek kián különösen az u. n. „Noé”-tavaszi búza, sokkal nagyobb mérvű sítőképességgel bírt mint azt vegyi összehajlétsúkból következtetni lehetett volna.

6. Általában mondhatni, hogy a búzaszemek fénye azok sikértartalmával bizonyos benső összefüggésben és ennek következtében a liszt sítőképességére befolyással van, úgy, hogy teljes joggal lehet a gabnaszemek kisebb-nagyobb fényéből sikértartalmuk fokára következtetni, ép úgy mint a hűvelyeseknél.

7. A siker terjedési képessége önmagában mégé még nem képez biztos eszközt az illető gabonafaj megítélésére, ellenben egy bizonyos faj sikérmennyiségéből és annak kiterjedési képességéből (az u. n. abszolút terjedési képessége) eredő szám biztos eszköznek tekinthető, a liszt sítőképességét s közevete az illető gabona értékét megítélni.

8. Előfordul, hogy ugyanazon gabonafaj ugyanazon földben és ugyanazon viszonyok közt vetve, különböző időszakokban egészen eltű sikértartalmat, illetve sítőképességet mutat fel ép úgy, mint a borsnál vagy más terményeknél jó és rossz évek fordulnak elő.

Augenblicklich sind die Vorräthe in zweiter Hand etwas grösser als gleichzeit. im Vorjahre, aber die obigen Ziffern beweisen, dass der Jahresbedarf Grossbritanniens 26 $\frac{1}{2}$ Mill. Qrs. oder ca. 78 Mill. hl. betragt und hiervon ungefähr zwei Drittheile durch Import zur Deckung kommen.

Die Gesamtimport Grossbritanniens von Weizen und Mehl (letzteres im Weizen auf Basis von 72 $\frac{1}{2}$ % umgerechnet) veranschaulicht für die mit 3. Januar 1891 endenden 18 Wochen, verglichen mit den correspondirenden Perioden der letzten zwei Jahre in Qrs zu 200 engl. Pfd. anziehende Tabelle:

	1880	1880	1888	1880	1887	1888
	Qrs.	Qrs.	Qrs.	Qrs.	Qrs.	Qrs.
Weizen	5.299.655	5.044.823	5.905.513			
Mehl als Weizen	1.653.883	2.012.735	1.817.087			
Englischer Weizen	3.294.550	3.317.962	2.761.145			
Insgesamt	10.188.088	10.375.520	10.183.745			

LANDWIRTSCHAFTLICHES.

Die Backfähigkeit der verschiedenen Getreidesorten betreffend hat Prof. Maereker in Halle, Sachsen, Versuche angestellt, mit besonderer Rücksicht auf den grösseren oder geringeren Klebergehalt und im Zusammenhang hiermit auf die Backfähigkeit der betreffenden Getreidesorten, und fasst das Resultat seiner diesbezüglichen Versuche in Folgenden zusammen:

1. Getreidegattungen, welche rasch reifen, geben in der Regel Kleberreicherer und besonders backfähiger Mehl.
2. Grosskörnige Getreidegattungen zeigen nicht immer auf grossen Klebergehalt und gute Backfähigkeit.
3. Die Kleberreicheren Gattungen zeigen in den meisten Fällen 1 $\frac{1}{2}$ % Mehr Stickstoffgehalt, als die kleberärmeren.
4. Im Allgemeinen sind die kleberreicheren Getreidegattungen auch backfähiger als die kleberärmeren.
5. Nicht eine einzige kleberreiche Getreidegattung zeigte schlechte Backfähigkeit; dagegen kam vor, dass die eine oder andere kleberarme Gattung, darunter besonders der sogenannte „Noé”-Frühjahrsweizen, einen weit höheren Grad Backfähigkeit zeigte als man auf Grund ihrer chemischen Zusammensetzung erwarten durfte.
6. Im Allgemeinen kann man sagen, dass der Glanz der Körner in einem gewissen Zusammenhang steht mit deren Kleberreichtum, und in Folge dessen auch mit der Backfähigkeit des erzeugten Mehles, so dass man mit Fug und Recht aus dem grösseren oder geringeren Glanze der Getreidekörner auf deren Grad an Klebergehalt schliessen kann, wie bei Hülsenfrüchten.
7. Die Expansionsfähigkeit des Klebers gibt an und für sich noch kein sicheres Mittel an die Hand zur Beurtheilung der betr. Getreidesorte, dagegen kann die, aus dem Quantum des Klebergehaltes einer gewissen Gattung und ihrer Expansionsfähigkeit (der sogenannten absoluten Expansionskraft des Klebers) sich ergebende Zahl als sicheres Mittel angesehen werden zur Bestimmung der Backfähigkeit des Mehls und mittelbar zur Beurtheilung des respectiven Werthes der betreffenden Getreidesorte.
8. Es kommt vor, dass dieselbe Getreidegattung in denselben Boden und unter den gleichen Verhältnissen angebaut, in verschiedenen Epochen einen ganz abweichenden Klebergehalt, respective eine andere Backfähigkeit zeigt, so wie man beim Weine und anderen Bodenproducten gute und schlechte Jahrgänge verzeichnet.
9. Der Reifegrad des Getreides scheint nicht von besonderem Einflusse auf die Backfähigkeit des betreffenden

9. A gabona érettségének foka, úgy látszik, nincs különös befolyással a liszt sülőképességre, mint következőből, az érvs különböző fokozataiban aratott gabmaneműk közti vont összehasonlításból kitűnik:

Érettség	Sülőképesség	Netóes sikér
Zölden aratva	66 1/2%	27 3/8%
Sárgán aratva	68 3/8%	33 3/8%
Teljesen éretten aratva	67 4/4%	32 0/4%
Téli éretten aratva	64 7/8%	30 1/4%

Ezekből kitűnik, hogy főderék gabona igen jó sülőképű, sőt még jobb is lehet mint az érettség más fokában aratott gabonafajták.

10. Kísérletek azon czélból, hogy némi liszt rossz sülőképességét vegyi, vagy más uton megjavítsák (melyekre még vissza térni származik a szerkesztőség), nem vezettek eredményre.

Egy új buzamennő, „Salvator” néven, vetnek Angolországban 4 év óta jó eredménnyel: 3 gabonaszár átlag 21 m. hosszú, a kalászok azonban 150 mm.; a magok 4 sorban egész stávon, egymás mellett fekszenek és általában feltűnő nagyok, színiük habfehér. Ezen buzamennő a gabona-szakértőknek 1887-ben bemutatott. Legelőször vette, hajalmat mutatott elfajulásra, melynek azonban a magnak fölszálló gondos kiválasztása által eleje vételet. Az idei aratás fölműlja a minden eddig behozott buzamennőt új eredményeket és egyáltalában Angolországnak még nem volt acré-ként ily bő termés. 1887-ben ezen új buzamennő acré-ként 88 bushel magot adott, vagris 764 hl-het ároterőnként. Ez évben az eredmény ingadozott 56—72 bushel vagris 487—627 hl között. Egy nagy előny meg, hogy ezen buza erős nádserző tulajdona folytán ellenállóképesseget bír a legkezezőtlenebb időjárás ellen és nem dől átindjár meg, úgy mint más buza. Összetételének fogya mint őrli buza is szintén különösen megbecsülendő, ámár a magzsemek durva fogusnak. Tartalma 14-2 rész víz, 15 rész fehérnyé, 15 rész, 661 oldott szénhydrat, a keményítőt beárazó 31 rost és 36 hama. A magok különös finom héjának és azért kevesebb korpát adnak, mint más angol putha buzamennő, az összehasonlított vizsgálatok legutóbb ezt eredményezték.

A mezőgazdasági év eredményéről a „P. L.” v. r. referense a következőképpen nyilatkozik a nevezett lapnak az 1880. évről közölt visszajáratásában: Ami a nálunk merendő gabonatermést illeti, a hivatalos jelentések szerint ez szerzőfői lényeken nevezhető, mi különben a következő összehállításból is kitűnik:

	Hektoliter			
	1886	1887	1888	1889
Buza . . .	56.245.000	51.420.000	47.880.000	32.958.000
Rozs . . .	13.189.000	13.077.000	14.870.000	12.965.000
Árpa . . .	13.343.000	10.655.000	13.848.000	12.163.000
Zab . . .	19.379.000	21.672.000	19.916.000	15.378.000

E számok szerint a tavalyi buzatermés még az 1887-ik évi rendkívül jó termés is jelentékenyen meghaladta.

Ha a kimutatott mennyiségekből az elemi csapások által sújtott területek veszteségeire vonatkozólag a szokásos 5 százalékos levonjuk, a fennmaradó 50 millió hektoliternél több buza még mindig oly tekintélyes mennyiséget képvisel, mely a tényleges, jóval kisebb termésnek úgy felel meg.

Ezt, ha nem is minden tekintetben teljesen, de mégis meg lehetetlen találon a kivélti mennyiségek bizonyítják.

A buza-kivétel kildatásai ugyanis meglehetősen kedvezők voltak: amennyiben Franciaországban 3 millió hektoliterrel többet, Angolországban ugyanannyi buzával kellett importálni, mint az előző évben; Olaszország bevételi szükséglete 2 millió hektoliterrel, Svájcé egy hatoldal nagyobboban az előző évhez képest, úgy, hogy igen énké kivételre számíthatunk.

E remény azonban csak részben teljesült, amennyiben a buza és búzaliszt kivétel nagyobb volt ugyan, mint az előző évben, de az 1890-iki évi termés nagy mennyiségnek még sem felelt meg.

Ezzel kivétel 1889-ben (mida a termés 33 millió hektoliterrel képviselt) és 1890-ben (mikor 50 hektoliter buza termelt) volt:

Mehes is sein, wie aus folgender vergleichender Zusammenstellung der unter verschiedenen Reifegraden geernteten Getreidekörner ersichtlich ist:

Reifegrad	Bäckfähigkeit	Feuchter Kleber
Noch grün geerntet	66 1/2%	27 3/8%
Schön gelb geerntet	68 3/8%	33 3/8%
Vollkommen reif geerntet	67 4/4%	32 0/4%
Überreif geerntet	64 7/8%	30 1/4%

woraus ersichtlich ist, dass auch halbreife geerntetes Getreide recht gut, ja noch bäckfähiger sein kann, als in anderen Stadien der Reife geerntetes Getreide.

10. Versuche, der schlechten Bäckfähigkeit mancher Mehle auf chemischem oder anderem Wege abzuhelfen (Auf welche wir demnächst zurückzukommen beabsichtigen, die Redaction), haben nicht das gehoffte Resultat ergeben.

Eine neue Weizensorte, „Salvator” genannt, wird seit drei Jahren in England mit gutem Erfolge angebaut. Der Halm wird durchschnittlich 21 m. lang, die Ähren dagegen 150 mm. und sitzen die Körner in 4 Reihen recht dicht zusammen, diese sind durchgängig bemerkenswerth gross und von schaumweisser Farbe. Diese Weizensorte ist den Saat-Sachverständigen im Jahre 1887 unterbreitet worden. Zuerst ausgesät, zeigte diese Weizensorte Neigung zur Ausartung. Der jedoch durch wiederholte und sorgfältige Sortirung des Samens vorgebeugt worden ist. Der diesjährige einheimische Ertrag übertrifft all bisher von eingeführten Weizen erhaltenen Ernten und hat England überhaupt noch nicht eine solche Menge pr. Acre zu verzeichnen gehabt. 1887 lieferte die neue Weizensorte 88 Bushel Körner pr. Acre oder 766 hl. pr. ha.; dieses Jahr schwankte der Ertrag zwischen 56—72 Bushel oder 487—627 hl. Ein grosser Vortheil ist noch, dass sich diese Weizen nicht gleich wie andere lagert, sein starkes, schlaffriges Stroh macht ihn gegen das rauheste Wetter widerstandsfähig. In Bezug auf seine Zusammensetzung verdient er als Malzweizen ebenfalls besondere Berücksichtigung, obgleich die Körner ein grobes Aussehen haben. Er enthält 14 Theile Wasser, 11,5 Eiweissstoffe, 1,5 Fett, 66,1 lösliche Kohlenhydrate einschliesslich Stärke, 3,1 Faser und 3,6 Asche. Die Körner sind besonders einschlägig, daher sie weniger Kieie ergeben als andere englische Weizenweizen; wenigstens haben das vergleichende Untersuchungen zu Tage gefördert.

Ueber das Resultat des landwirthschaftlichen Jahres in Ungarn äussert sich der v. r. Referent des „P. L.” im Rückblick auf das Jahr 1890 folgendermassen: Der bei uns zu Tage ausschlagende Ertrag der Cerealien kann den amtlichen Berichten nach ein überaus glänzendes genannt werden, was aus folgender Zusammenstellung hervorgeht:

	Hektoliter			
	1886	1887	1888	1889
Weizen	36.245.000	51.420.000	47.880.000	32.958.000
Roggen	13.189.000	13.077.000	14.870.000	12.965.000
Gerste	13.343.000	10.655.000	13.848.000	12.163.000
Hafer	19.379.000	21.672.000	19.916.000	15.378.000

Diesen Zahlen zufolge übertraf die Weizenenergie auch die des so reichen Jahres 1887 um ein Bedeutendes.

Wenn wir von diesen Quantitäten für den Entfall der durch elementare Schäden vernichteten oder verkürzten Flächen die üblichen 5 Prozent in Abzug bringen, repräsentiren die verbleibenden über 50 Millionen Hektoliter Weizen noch immer ein solches Quantum, welches dem wirklichen bedeutend geringeren Ertrage kaum entsprechen dürfte.

Einen Beweis dafür nicht vollzweifeligen, aber doch ziemlich glänzigen Beweis hierfür liefern die Zahlen über die Menge des Exportes.

Die Chancen für den Weizenexport gestalten sich ziemlich günstig, indem Frankreich einen um 3 Millionen Hektoliter höheren Bedarf an Weizen aufweis, England eine den vorhergehenden Jahren entsprechende Einfuhr benötiget, Italien um 2 Millionen Hektoliter, die Schweiz um ungefähr ein Sechstel mehr als im Vorjahre einzuführen hat und da auch Oesterreich ein dem Vorjahre entsprechenden bedeutenden Bedarf zu gewärtigen hat, so war eine lebhafte Entladung des Exportes zu erwarten.

Diese Hoffnung vorwirkliche sich aber nur theilweise, indem der Export an Weizen und Weizenmehl zwar stärker war als im Vorjahre, aber der Bedeutung der obigen Ziffern der 1890er Ernte beizutreten nicht entsprach.

Der Export in diesen Artikeln betrug im Jahr 1889 (bei einer Ernte von nicht ganz 33 Millionen Hektoliter) und 1890 (Ertrag über 50 Millionen Hektoliter):

	buzza	buzazalt
	mértmássa	
1889. augusztus	396.000	
1890. "	1.156.000	
1889. szeptember	334.000	293.000
1890. "	1.127.000	512.000
1889. október	374.000	376.000
1890. "	1.000.000	459.000
1889. november	389.000	423.000
1890. "	709.000	532.000

Ha tekintetbe vesszük, hogy Magyarországnak a fentjelzett termésből legalább 20 millió hektoliter felezésnek kellett lenni, el kell ismernünk, hogy a kiviteli mennyiségek ennek a mennyiségnek nem felelnek meg egészen.

Dél-Ausztrália buza-aratásáról egy nunt év nov. 25-én Adelaide-ban tett tudósítás a következőket közli: A buza-aratás átlagos eredménye alig fog acre-entkint 7-8 bush-nál nagyobb lenni, a végleges eredmény azonban csak akkor lesz megmondható, ha az egész termés be lesz hozva és a rozska által okozott kár kiszámítható lesz. A nedves időjárás a gombarozókat előmozdította és nagy terhelésre kiterjesztette, úgy, hogy sok telepvényes a gabonát idő előtt learatja és szénának adja, mely 1-kint 30-40 sl.-gel lesz fizetve. Az aratás kezdetén és az árak rövid idő alatti meglengéseire való kitartás miatt az árak csökkennek. Nagyobb mennyiségben a minőség és mennyiség szerint hajóra való berakásra alkalmas bush-kint zsákkal együtt 2, sl.-gel fizetik, míg a molnárt a parafázstól 2, az 3, 2, 1, fizetik. A régi termésből lennamarad készletet nem egykönnyű felni pontosan megállapítani, de eléggé megbízható becslés szerint itt Adelaide-ban 70.000 l. és Victorában 50.000 l. maradt a régi termésből rendelkezésre.

A vetések átállásáról Nagybritanniában a következőket olvassuk az „Agr. Gaz.-ben: Az újév beálltával — a múltkor London gyakra volt sötét borulóva — szép, a fűvelnek kedvező időjárásunk volt és a nap csak részben oldotta fel a védő hóleplet és azon körülmény folytán, hogy a tulajdonilag keleti szelek éppen nem voltak hevesek, még azon vidékeken is, melyek földjét a hólepel nem védte, a vetés a kiagyásból, az új gyökérhajtások elhalásából, és egyéb káros befolyásoktól mentve maradt, úgy, hogy az ősi vetések állása általában és kivétel nélkül kitünően mondható.

TARIFA-ÜTEK.

A déli vasutak, mint Bécsből jelentik, úgy az osztrák mint a magyar kormányhoz beadványt intéztek, a melyben tudatja, hogy hajlandó volnaik az úgynevezett áruszállítási reform-tarifát életbe léptetni, a mely a főbbi osztrák vasutakon már évek óta alkalmazásban van. Ezzel a nevezett vasút lehetővé akartja tenni az árúknak sárgásan objálott, egységes tarifa szerint való kezelést, különösen az áruszállítást illetőleg. Ezenkívül néhány kevésbé értékes, de közgazdasági szempontból mégis fontos áruság árúka nézve külön tarifát szándékozik életbe léptetni. A kormány a javasolt tarifa-tételeket, melyek egyes árúkat illetőleg jelentékeny mérséklést, más kevésbé fontosakat illetőleg azonban mégsekként emelést hoznak magukkal, meg nem erősítette még. Mintfogya a déli vasutak maximális tarifáit az engedélykíményban pontosan meg vannak állapítva, magától értelken, hogy elvi megváltoztatásuk törvényhozás hozzájárulása szükséges, mindé fogya a szándék megvalósításáig még sok idő fog eltelni.

Az új magyar árutarifai szerződés sora szétlik a „Neue Freie Presse“-nek, azért egy-násra sejtjük ellene a legdróhósból támadásokat. Tudások ezekbőlben drórg Baross ellen s a legmagyob rekrimináció, a melyet ellene világgá bosszát abban a szerződésjában lyukadt ki, még és ugyanazon ezekből a helymenetben es olygmenetben, hogy-más tarifát szed. A nevezett lap forgalmi szakutódása elotti a világ majdnem valamennyi tarifájának az a közös tulajdonsága valami egészen új dolog, a melyhez a legszörnyű kombinációkat fizik, s olyan lármát csapnak maffia, mintha valóságos öszekesszékbe rejtenék mögötte Ausztria jöbblet ellen, mintha az osztrák-magyar kereskedelmi szövetség megsejtését képnék, sőt mi több, még azt is — nem igen rossz — felkérést is megköveteljenek, hogy a rendszer fölújítása neessék a kereskedelmi szövetséget, hanem a monarchia egységét is meg fogja ingatni, mely hatalmának alapját képezi. Az embernek szinte a

	Weizen	Mehl
	Métercentner	
August	1889	396.000
	1890	1.156.000
September	1889	334.000
	1890	1.127.000
Oktober	1889	374.000
	1890	1.000.000
November	1889	389.000
	1890	709.000

Wenn man sich vor Augen hält, dass Ungarn den obigen Entleerungen gemäss einen Ueberschuss von ungefähr 20 Millionen Methercentner Weizen haben muss, wird man wohl zugeben müssen, dass die Exportirten diesen Quantum nicht ganz zu entsprechen scheinen.

Ueber die Weizenerte Süd-Australiens liegt uns aus Adelaide folgender vom 25. November a. p. datirter Bericht vor. Der Durchschnittsertrag der Weizenerte dürfte sich kaum auf 7-8 Bush. pro Acre erheben, ein definitives Resultat kann jedoch erst gegeben werden, bis die ganze Ernte eingebracht ist und die durch Frost angerichtete Schäden sich berechnen lässt. Die Pflanzung würde von feuchtem Wetter beünstigt und hat sich fiber weite Striche ausgedehnt, so dass zahlreiche Farmer die stehende Frucht vorzeitig schneiden und als Heu, welches mit sh 35-40 per l bezahlt wird, verkaufen. Angesichts der beginnenden Ernte und des baldigen Erreichens neuer Waare auf den Märkten sind die Preise weichen. Grössere Posten nach Qualität und Quantität, für Verschiffung tauglich, werden jetzt zu sh 38 per Bush, inclusive Sack, gehandelt, während Müller für Bauernwaare 3 0-3 2, bezahlten. Es ist nicht gut möglich, den Erntebereich der alten Ernte mit vollster Genauigkeit anzugeben, aber nach ziemlich verlässlicher Schätzung werden hier in Adelaide 700.000 t und in Victoria 300.000 t von der alten Ernte zur Verfügung stehen.

Ueber den Saatenstand in Grossbritannien lesen wir in der „Agr. Gaz.“: Mit dem Eintritte des neuen Jahres hatten wir — obgleich London all in düstern Nebel gehüllt war — freundliches, den Saaten günstiges Wetter und Sonnenschein, die die schützende Schneedecke nur theilweise löste und bei den Umständen, dass die vorherrschend östlichen Winde durchaus nicht heftig waren, blieb auch in jenen Gegenden, wo der Schatz der Schneedecke fehlte, die Saat vor Auswinterung, Erdfröhen der jungen Wurzelfasern und anderen schädlichen Einflüssen bewahrt, so dass der Stand der Herbstsaaten allgemein und ausnahmslos als ein vorzügliches betrachtet werden kann.

TARIFARISCHES.

Die Südbahn hat sich — wie wir aus Wien berichtet — in an die österreichische und in an die ungarische Regierung gerichteten Eingaben bereit erklärt, auf ihren Linien den sogenannten „Reformtarif“ für Frachtgüter einzuführen, welcher auf allen übrigen österreichischen Bahnen schon seit vielen Jahren in Geltung steht. Dadurch soll vor Allem die dringend gewünschte Uniformität in der Güllertarifung eingeführt werden, besonders rücksichtlich der Güllertklassirung. Ueberdies soll ein „Spezialtarif“ für einzelne muthwillig, jedoch vom volkswirtschaftlichen Standpunkte besonders zu berücksichtigende Massengüter eingeführt werden. Die vorgeschlagenen Taxen, welche für einzelne Güllertrechte Ermässigungen, für einige, minder belangreiche aber auch geringfügige Erhöhungen involviren, haben bisher noch nicht die Genehmigung der Regierungen erhalten. Da die Maximaltarife der Südbahn in Cassensmarken ausgedrückt werden, eine principielle Aenderung derselben jedenfalls einen legislativen Akt zur Voraussetzung, so dass bis zur entgültigen Durchföhrung noch einige Zeit verstreichen dürfte.

Der neue ungarische Frachten-Tarif bildet das Object wüthender Angriffe der „Neuen Freien Presse“. In Artikeln, die sich das Air grosser Fachgelehrsamkeit geben, demnert sie gegen Herrn v. Baross, und die Hauptrecrimination, die sie gegen ihn zu erheben weiss, gipfelt in dem Vorwurfe, dass er für ein und denselben Artikel in der Berg- und Thalfahrt verschiedene Tarife einhebt. Für die Verkehrsökonomen des genannten Blattes ist diese Eegenthümlichkeit fast aller Tarife der Welt ein Novum, sie knüpfen daran die gruslichsten Combinationen und stellen sie als eine förmliche Verschwörung gegen die Wohlfahrt Cisleithaniens, als einen Bruch des österr-ungar. Handelsbündnisses dar; — sie vergleichen sich selbst zu der „allgemeinen Handelsbündnisse-Phrase, dass die Fortsetzung dieses Systems nicht nur das Handelsbündnisse erschüttern, sondern sogar die Einheit der Monarchie, welche die Grundtlage ihrer Machtstellung ist, lockern würde. Wüthig knüpfen überdies Enten den Rücken, wenn die Handelsbündnisse nicht liest und man braucht gar keine allzu reiche Phantasie dazu,

Säcke!

Alle Gattungen **Jutesäcke** für Mehl, Kleie, Getreide etc. liefert zu billigsten Fabrikpreisen die
Erste Oesterreichische Jute-Spinnerei & Weberei in **Centrabureau**:
 WIEN, I. Maria Theresienstrasse Nr. 22.
 Fabriken in: **Neupest** bei Budapest tägliche Erzeugung 32.000 Sack- und Packstoffe
Floridsdorf bei Wien „ „ „ 26.000 „ „ „ „
Simmering „ „ „ 22.000 „ „ „ „
 in Summa täglich 80.000 Sack- und Packstoffe.
 Alle Correspondenzen an das Centrabureau in Wien. Telegramm-Adresse: **ERSTE Jutespinnerei Wien**

Drahtgewebe

in allen für den Mühlenbedarf erforderlichen Sorten, Qualitäten und Maschenweiten erzeugt und liefert in nur anerkannt vorzüglicher Ausführung die

Erste ungar. Drahtgewebe-, Geflechte- und Siebwaren-Fabrik
PAUL KOLLERICH & SOHN
 kais. u. kön. Hoflieferanten
 Budapest, IV., Franz-Josef-Quai 21
 Ältestes Haupt-Depôt der echten schweizer Mehl- und Grössen von Dufour & Comp.

PATENTE erwirken in allen Staaten
LUDWIG v. BENEDEK & Co.
 Patent-Bureau BUDAPEST, Museum-körut Nr. 40.
 Mittel Circular-Erlasses Z. 23324/86 des h. k. ung. Handelsministeriums dem Vertrauen der Erfinder empfohlen.
 Jährlich über 500 Patent-Erwerbungen.

Michael Barthel & Co. (Gegr. 1781.) Barthel's Original (Gegr. 1781.)
CARBOLINEUM
 bestbewährter, billigster Anstrich für Holz, schützt dauernd Magazine, Schuppen, Säune, Thore, Brückengeländer, Mühlen und Wehranlagen, Wassergeössen, Wägen, Schindeldächer, Fußböden etc. gegen Fäulnis, Schwamm, Verstockung und Insecten, verleiht selbst hübsche braune Farbe und 3—4fache Dauer. Qualität garantiert unbertroffen 1 Kilo genügt auf 5—6 Quadratmeter. — Prospect frei. — 5 Ko. Probestückli H. 1.50, 100 Kg. fl. 16.— ab Wien.
Michael Barthel & Co.
 WIEN, X., Kegelgasse 20.
 Michael Barthel & Co.

Dampfmaschine.

In Folge Betriebserweiterung verkauft die Csányer Kunstmühl-Gesellschaft in Kaschau ihre derzeitige Betriebs-Dampfmaschine. Dieselbe leistet 80 effective Pferdekraft, arbeitet mit Condensation, besitzt Schwengrad mit angeschraubten Zahnkranz und hiezu gehörigem Drilling 1:2; ist in allen Theilen gut erhalten und sehr solid gebaut. Näheres bei der Direction obiger Mühle in Kaschau.

Az első magyar
juta-fonó és szövőgyár részv. társ. Lajta-Ujfalván
 Raktára BUDAPESTEN V., Béla-utca 2.
 ajánlja mindennemű gyártmányait
zsákokból és csomagoló szövetből.

Schrotwalzenstühlungen

sind wegen Reconstruction der Mühle zu verkaufen. Reflectanten können die Walzen im Betriebe besichtigen bei der
Ersten Ofen-Pester Dampf-mühlen-Actien-Gesellschaft
 (Budapest, V. Klotildgasse).

Dampf-Heiss-Speisewasser-Reiniger

(Patent Schickler)
 Einfachster und sicherer Apparat zur Verflüchtigung der Kesselstein- und Schlammablagerung der Dampfboiler, Reinigung des Kessels, Erprobung an Experimentalmaschine. Welt der Kosten für das Anhängen, erhaltene Betriebszeit. Im Auslande über 200 Apparate in Verwendung. In Oesterreich-Ungarn seit 2 Jahren in 200 Stück aufgestellt. Unzerstörbarer Patent-Wasserstandsanzeiger.

Früher für Wasserstandsanzeiger bei Dampfboiler, Schutz vor Explosionsgefahr, Schutz vor Brandgefahr. Weßfall jeder Schutzvorrichtung. Industrielle Expansions- und Betriebs-sicherheit. Ohne Anwendung der höchsten Einrichtungen anhängbar. Tausende Anzeiger stellen in selbstständiger Verwendung. **Wassermesser** verbessertes Patent-Kessel, anerkannt grösster Apparat, garantirt Dauerhaftigkeit, zuverlässige Controlle bei Dampfboiler- und Industriemaschinen und Apparate für Textil-Industrie, Nessel-Constructionen, selbst-Abreinigung. Dampf-Industrie-Apparate (Patent) etc. Regulator, Patent-Institut, schaffthält jede 1000-Ste Tonn bei Dampfmaschinen, fortwährende Controlle des Ganges, Gährtrieb, Reibemaschine etc. General-Verehrer für Oesterreich-Ungarn.

JULIUS DRACH
 Ingenieur, Wien II, Czerningasse 3 und 5. Prospekt gratis.
 Fachkundige Vertreter für die Donau-Region.

Aspir-Molton

Asthma
 heile ich gründlich, Linderung auch bei allen Patienten. Leidensbeschreibung mit Angabe ob Füsse kalt an Paul Weidmann, Dresden, Oberblausweg Villa Antonie. Correspondenz nur deutsch.

INSERATE

für den
Magyar Molnár-Ing. Müller
 werden angenommen in der Administration
 Budapest V., Erzsébet-ter 19. sz., wo auch die näheren Bedingungen bekannt gegeben werden.

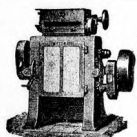
Die Act.-Ges. der **ersten ungarischen Jutespinnerei und Weberei in Lajta-Ujfalva**
 Niederlage BUDAPEST V., Béla-utca 2.
 empfiehlt ihre Erzeugnisse aller Gattungen
Säcke und Emballagen.

Élesztés fölösleges!
ISRAEL TESTVÉREK
 malomépítészeti és malomkő-gyára
Bécs-Währingben
 ajánlják mesters. legmagasabb kitüntetésekkel díjazott
MALOMKŐVEIKET (Keller szabadalma),
 amelyek sokan élesztőt sem igényelnek bármely típusú szerrinti
 őrlési célra 40 nap próbára 5 évi jótállás mellett.

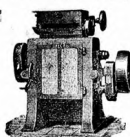
Felhasználás: Saar, 1882. sept. 28. Híresen sokan valóságra bizonyították, hogy a nekem 70. évet elért szallított malomkővel rendelkező mag vagyis elgőzöl, 4 köböl helyre három használtam, míg egyetlen egy szem igyvalóval készültél és igen bőveesen dolgozik. Szívesen felhívom magunk Ország, hogy e soramat szabadon felhasználásuk és soradalmi lépés felvételeit.
Oskar Keller, Saari os. k. sez. szab. gépészmestere.

Niemals zu schärfen!
Mühlbau-Anstalt und Mühlestein-Fabrik
GEBRÜDER ISRAEL
 in **Wien-Währing**
 liefern ihre Künsl., mit den höchsten Auszeichnungen pflanzlichen
MÜHLSTEINE (Patent Keller),
 welche **niemals** einer Schärfung bedürfen, für jeden beliebigen
 Malzweck auf 40tägige Probe u. unter 5jährige Garantie.

Zum Weismahlen. Saar, 28. Sept. 1882. Die Geschäfte besuchend, über Ihren freundlichen Brief, dass ich mit den mir vor 20 Jahren gelieferten Künstlichen **ausserordentlich** zufrieden bin! Sollen werden zum Weismahlen verwendet, bedürfen noch keine Energie. Mit einer Schärfung und Arbeit sehr Mühe! Ich gebe Ihnen gerne die Kenntlichung von diesen Zeilen, sowie ferner noch zu machen und befragen Sie Hochachtungsvoll *Oskar Keller*, Saarer k. k. landesbefugte Dampf-Walzmühle.

G. DAVERIO
ZÜRICH (SCHWEIZ).

MALOMÉPÍTÉSI TELEP

kettős-, hármás- és négyes hengerszékék
 gabonatisztításra szolgáló gépek
 szitagépek, dara- és dörzsetisztító gépek
 stb. stb.

Diszkormány a nemzetközi malomiparkiallításokon:
 Párisban 1885, Augsburgban 1886, Milánóban 1887.

Legnagyobb kitüntetések a nemzetközi kiállításokon:
 Párisban 1878, Sidneyben 1879, Melbourne 1881,
 Zürichben 1883, Odessában 1884, Párisban 1886,
 Barcelonában 1888, Párisban 1889.

BIZONYÍTVÁNY:

Budapest, 1889. december 18.

Daverio G. urnak, Zürich.

... Kölyök, Ich 13-ján kelt h. sorai folyódn örömmel
 szolgál kijelenthetni, hogy az Ön által szállított hengerek
 működésével minden tekintetben a legköveteléseiben meg va-
 gyon elégedve.
Haggenmacher Henrik.

MÜHLENBAU-ANSTALT

Zwei-, Drei- und Vierwalzenstühlen
 Maschinen für Getreideputzereien
 Sichtmaschinen, Gries- u. Dunstputzmaschinen
 etc. etc.

Ehrendiplom auf den internat. Müllerei-Ausstellungen in:
 Paris 1885, Augsburg 1886, Mailand 1887.

Höchste Auszeichnungen auf den internat. Ausstellungen in:
 Paris 1878, Sidney 1879, Melbourne 1881, Zürich
 1883, Odessa 1884, Paris 1886, Barcelona 1888,
 Paris 1889.

ATTEST:

Budapest, 18. Dezember 1889.

Herrn G. Daverio, Zürich.

... Zufolge Ihrer werthen Zuschrift vom 13. d. t. macht
 es mir Vergnügen Ihnen mittheilen zu können, dass ich mit
 den Leistungen Ihres **Walzenstuhles** in jeder Beziehung auf
 das Beste zufrieden bin.
 Gez. **Heinr. Haggenmacher.**

GANZ & COMP.

Vasöntöde és gépgyár részv.-társaság
 Budapesten és Leobersdorfbán Bécs mellett

ajánlja

hengerszékelt, hámazó- és egyéb malom-
 gépeit;

turbínákat;

villamos világítást és erőátvitelt;

vasuti-kocsikat és vasuti-felszereléseket;

mindennemű kemény öntvénygyártmányait;
 gép- és öntött-munkát.

Szerkesztő: Bosányi Endre.

Eisengiesserei u. Maschinen-Fabrik Act.-Ges.

Budapest u. Leobersdorf bei Wien

empfehlen ihre

Walzenstühle, Schäl- und sonstigen Müllerei-
 Maschinen;

Turbinen;

Elektrische Beleuchtung und Kraftüber-
 tragung;

Eisenbahn-Waggons und Eisenbahn-Ausrüs-
 tungen;

Hartgussfabrikate aller Art;

Maschinen- und Guss-Arbeiten.

Broscha Ottó könyvnyomdája, Budapest.